

Xəbər
10 ayda Bakıda əhalinin sayı 11 min nəfər artıb: hamı niyə paytaxta sığınır?
yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 5 dekabr 2018-ci il Çərşənbə № 260 (7149) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Məktəblərdə verilən medal qızla dönür - imtahansız tələbə ol...

Ekspertlər müzakirə edilən "Ümumi təhsil haqqında" qanun layihəsindən danışdılar

yazısı səh.3-də

Küçə inqilablarının yeni rəngi və adı: "Sarı jiletlər"

yazısı səh.13-də

Girovlarla bağlı Tiflis görüşü baş tutmadı

yazısı səh.6-da

İsgəndər Həmidov ürəyindən əməliyyat olunacaq

yazısı səh.3-də

Oliqarxların qurudulan gölləri balıq bazarını "vuracaq"

yazısı səh.12-də

Azərbaycan bankları kibercinayətkarların hədəfində

yazısı səh.14-də

Avropa İttifaqının Qarabağ danışıqlarına qoşulması təklifinə reaksiya

yazısı səh.6-da

Ermənistan təlaşda - Azərbaycana silah satan ölkələr artır

yazısı səh.8-də

Qarabağ Komitəsindən mitinqlə bağlı açıqlama

yazısı səh.6-da

OPEK-də parçalanma, yoxsa...

yazısı səh.9-da

Yanvardan dayələr, dərzilər və bərbərlər vergi ödəyəcək

yazısı səh.12-də

Ukraynanın 10 vilayətində səfərbərlik başladı

yazısı səh.10-da

ŞİMALDAN HƏDƏLƏR CİDDİLƏŞİR - "PUTİN ERMƏNİSTANDAN BAZALARI ÇIXARMAYACAQ!.."

Rusiya nəşri işğalçı ölkədə seçkiöncəsi daha da güclənən anti-Rusiya ovqatından yazdı: "Ermənilər pulumuzdan və silahımızdan imtina etmirlər, amma Gümrü bazasına qarşı çıxırlar"; Ermənistan təlatüm astanasında...

yazısı səh.9-da

Nazirlər Kabinetinin ikinci şəxsi Natiq Məmmədov olacaq

Bir ay əvvəl Mərkəzi Seçki Komissiyasından Nazirlər Kabinetinə gətirilən hüquqşünas təqaüdə göndərilən Ağa-Bala Hacıyevin yerini tutacaq

yazısı səh.4-də

Novruz Məmmədovdan hərbi vəziyyətlə bağlı mühüm qərar - niyə indi...

yazısı səh.4-də

Tofiq Zülfüqarov: "Rusiyada Azərbaycana münasibətdə ciddi şəkildə bölünmə var"

yazısı səh.5-də

İlham Rəhimov: "Bu iki faktor olmasa, Qərb Rusiyanı çoxdan parçalamışdı"

yazısı səh.7-də

İlham Əliyev Türkiyə və İran nazirləri ilə görüşdü

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev dekabrın 4-də Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Mehmet Cahit Turhanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Dövlət başçısı Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Mehmet Cahit Turhanın XXIV "Bakutel" Azərbaycan Beynəlxalq Telekommunikasiya, İnnovasiya və Yüksək Texnologiyalar sərəhsində böyük heyətlə iştirakından məmnunluğunu bildirib. Nəqliyyat sahəsində əməkdaşlığımıza toxunan dövlətimizin başçısı ölkələrimizin birgə həyata keçirdiyi layihələrdən danışaraq keçən il istifadəyə verilən Bakı-Tbilis-Qars dəmir yol layihəsinin təkə regionda deyil, daha geniş məkanda böyük önəm daşdığı vurğuladı. Dövlətimizin başçısı rabitə sahəsində də ölkələrimizin birgə iş birliyi apardıqlarını, Türkiyə şirkətlərinin bu sahədə uzun illər fəaliyyət göstərdiklərini dedi və rabitə sahəsində əməkdaşlığımızın daha da genişləndirilməsi üçün böyük perspektivlərin olduğunu deyib.

Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Mehmet Cahit Turhan Azərbaycanda bütün sahələrdə, o cümlədən infrastruktur və şəhərsəlmada böyük inkişafın şahidi olduğunu deyib. Türkiyəli nazir Azərbaycanla Türkiyənin bundan sonra da birgə uğurlu layihələr həyata keçirəcəklərini məmnunluqla qeyd edib.

Dövlət başçısı həmin İran İslam Respublikasının rabitə və informasiya texnologiyaları naziri Məhəmməd Cavad Azəri Cəhromi də qəbul edib. Görüşdə ölkələrimiz arasında İKT sahəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev dekabrın 4-də Amerika Birləşmiş Ştatlarının müdafiə nazirinin müavininin müşaviri xanım Laura Kuperin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini də qəbul edib.

Bakıda 14 dərəcə isti olacaq

Azərbaycanda bu günə gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, dekabrın 5-də Bakıda və Abşeron yarımadasında sabah hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, gecə və səhər bəzi yerlərdə çiskinli yağış yağacağı ehtimalı var. Səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Cənub küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu Bakıda və Abşeron yarımadasında gecə 6-8, gündüz 12-14 dərəcə isti olacaq.

Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 765 mm civə sütunundan 758 mm civə sütununa enəcək, nisbi rütubət gecə 70-80 faiz, gündüz 50-55 faiz təşkil edəcək.

Yol polisləri hamilə qadını xilas etdilər

DİN mətbuat xidmətinin Şəki regional qrupundan verilən məlumata görə, dünən gecə saatlarında Mingəçevir şəhəri ərazisində qəza hadisəsi baş verib. Zərdab rayon sakini Cavid Misafirli idarə etdiyi avtomobil ilə öz yaxın qohumunu xəstəxanaya apararkən yolda qəzaya düşüblər.

Dərhal hadisə yerinə gələn Mingəçevir Şəhər Polis Şöbəsinin DYPB-nin əməkdaşları Samir Sultanov və Samir Cabbarlı hamilə qadının avtomobilin salonunda köməksiz vəziyyətdə qaldığını görüblər. Ona dərhal kömək edib başqa bir avtomobilə əyləşdiriblər. Özləri də YPX-nin avtomobilləri ilə müşayiət etməklə onu vaxtında xəstəxanaya çatdırıblar.

Həkimlərin də müdaxiləsi ilə ona köməklik göstərilib və oğlan uşağı dünyaya gəlib. Qadının yaxın qohumları göstərilən köməkləyə görə yol polisi əməkdaşlarına öz minnətdarlıqlarını bildirib və uşağa da adas olan hər 2 polis əməkdaşının şərəfinə elə Samir adı qoyulacağını deyiblər.

Hazırda ana və övladının vəziyyəti yaxşıdır.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Amerika neft nəhəngi Azərbaycanı tərk edir?

ABŞ -in neft nəhəngi Exxon Mobil Azərbaycanı iri

neft-qaz layihəsini tərk etməyə hazırlaşır. Virtualaz.org xəbər verir ki, bu barədə xəbəri "Reuters" neft və bank sektorundakı mənbələrə istinadən bildirib. Məlumatda deyilir ki, "Exxon Mobil" şirkətinin Azəri-Çıraq-Günəşli blokunda yataqların istismarını həyata keçirən beynəlxalq konsorsiumu tərk etməsi qlobal əməliyyatlarına yenidən baxmaq planları ilə bağlıdır.

Amerika neft nəhəngi "Əsrin müqaviləsi"ndəki 6.8 faizlik payını satmağı və bundan 2 milyard dollar əldə etməyi planlaşdırır. Lakin "Exxon Mobil" şirkətinin mətbuat katibi Culiya Kinq məsələ ilə bağlı şərh vermək istəməyib: "Biz müxtəlif spekulyasiyaları və şayiələri şərh etmirik".

700-dən çox məktəb direktoru vəzifəsi boşdur

Bu gündən dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin direktoru vəzifəsinə işə qəbul üzrə müsabiqənin müsahibə mərhələsinə start verilir. Təhsil Nazirliyindən verilən məlumata görə, bu mərhələdə 700-dən artıq namizədin iştirakı gözlənilir. Müsahibələr Bakı şəhəri 202 nömrəli tam orta məktəbdə keçiriləcək.

Müsahibə zamanı namizədlərin peşəkar kompetensiyaları, idarəetmə bacarıqları və ümumi dünyagörüşü 5 ballıq şkala ilə qiymətləndirilir.

Müsahibəyə çağırılan namizədlər tələb olunan tarixdə şəxsi işlərini (elektron ərizənin surəti, diplom(lar) və ona əlavə(lər), xaricdə təhsil alanlar diplomla yanaşı təhsil sənədlərinin tanınmasına dair şəhadətnamə, şəxsiyyət vəsiqəsi, sağlamlıq haqqında arayış, əmək kitabçası və elektron ərizəsinə göstərilən məlumatları təsdiq edən digər sənədlərin əsl və ya notarial qaydada təsdiq olunmuş surətini) müsahibə komissiyasına təqdim edirlər. Bu mərhələ üzrə keçid balı 3 bal müəyyən edilir.

Qeyd edək ki, müsabiqədə pedaqoji və ya idarəetmə ixtisas sahələri üzrə ali təhsili 5 ildən az olmayaraq (təhsilin təşkil və idarə olunması ixtisası üzrə elmi dərəcəsi və elmi adı olduqda 3 il) pedaqoji staja malik olan və hazırda ümumi təhsil müəssisələrində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olan şəxslər iştirak edə bilərlər.

SOCAR-dan isə xəbərle bağlı şərh almaq mümkün olmayıb.

"Reuters" qeyd edir ki, "Exxon Mobil" şirkətinin "Əsrin müqaviləsi"ni tərk etməsi şirkətin Azərbaycandakı 25 illik iştirakının sonu olacaq. "Exxon" 1994-cü ildə Azərbaycanın indiki neft sənayesinin yaradılmasının əsasını qoymağa kömək edən beş Amerika şirkətindən biri idi. "Əsrin müqaviləsi"ndə iştirak edən şirkətlərin konsorsiumu BP tərəfindən idarə edilərsə də bu layihə o dövrlər ABŞ-dan güclü dövlət dəstəyi alıb. Müqavilədə Amerikanın beş şirkəti - "Exxon", "Amoco", "Unocal", "Pennzoil" və "McDermott" iştirak edirdilər.

Bu layihə ona görə Qərbdən güclü dəstək almışdı ki, orada layihənin Avropanın Rusiyadan energetika asılılığını azaldacağına ümid edirdilər. Lakin agentlik qeyd edir ki, yeni

kəşf edilən yataqlar özünü doğrultmadığından bu ümidlər də eriyib getdi. ABŞ şirkətlərinin əksəriyyəti öz paylarını rəqiblərinə satdı, Amerika administrasiyasının da layihəyə dəstəyi azaldı. Azərbaycan da özünün energetika sənayesində daha inamlı odu, dövlət neft şirkəti SOCAR vasitəsilə energetika layihələrində iri paylar əldə etdi.

Əgər "Exxon Mobil" Azəri-Çıraq-Günəşli yataqlarında ki payını satmağı reallaşırsa bu layihədə "Chevron" tək Amerika şirkəti olaraq qalacaq. Bu şirkət layihədə 9.57 faizlik paya malikdir. BP və SOCAR-ın payları isə 30.4 və 25 faizdir.

Bildirilir ki, son illər "Exxon Mobil" daha çox Birləşmiş Ştatlarda şist neft yataqlarına, habelə Qayyanada bir sıra iri neft yataqlarının kəşfinə maraqlı göstərir.

Makron Fransanın ən aşağı reytingli prezidenti oldu

Fransa prezidenti Emmanuel Makronun ölkə əhalisi arasındakı reytingi indiyədək qeydə alınan ən aşağı rekord nəticəni göstərib. "Reuters" xəbər verir ki, "Ifop-Fiducial"ın bu gün "Paris Match and Sud Radio"da dərc etdiyi sorğunun nəticələrinə əsasən, hazırda Makronun fransızlar arasında reytingi 23 faizə düşüb. Bu, prezidentin ötən aydakı reytingindən 6 faiz azdır.

Qeyd olunur ki, Makronun reytinginin sürətlə düşməsinə səbəb yanacaq qiymətlərinin artması və sosial xərclərin çoxalmasına qarşı 17 noyabrdan etibarən "sarı gödəkçələr" adlı etiraz aksiyalarının keçirilməsidir. Həmçinin vurğulanır ki, Makronun reytingi sələfi Fransua Ollandın 2013-cü ilin sonlarındakı göstəricisi ilə (Ollandın reytingi 25 faizədək düşmüşdü) eynilik təşkil edib və hətta daha aşağı düşüb. O zaman Olland müasir Fransa tarixinin ən reytingsiz prezidenti hesab edilirdi. İndi isə bu siyahıya Makron başçılıq edir.

Sorğu nəticəsində məlum olub ki, Fransanın baş naziri Eduard Filippin də reytingi 10 faiz azalaraq 26 faizə düşüb.

Zabit Səmədov karyerasını başa vurur

Azərbaycanlı kriketçi Zabit Səmədov karyerasını başa vurduğunu açıqlayıb.

Virtualaz.org xatırladır ki, dekabrın 2-də "Akhmat Fight Show" çərçivəsində azərbaycanlı "Mauqli" Yevqeni Orlovu nokautla göndərib.

Döyüşdən sonra o, "Belarus 5" telekanalına müsahibə verərək karyerasını başa vuracağını bildirib.

"Son zamanlar mənim başqa məqsədlərim yaranıb. Bu, çox maraqlı idi, ancaq indi həyatım dəyişib. Mən Azərbaycanda öz klubumu yaradacam. Orada peşəkar məşqçilər işləyəcək, döyüşçülər isə klubumun adından çıxış edəcəklər. Mən menecer işi ilə məşğul olacam və öz brendimi inkişaf etdirəcəm. Düşünürəm ki, rinqdə bir və ya iki döyüş keçirəcəm və karyeramı başa vuracağam", - deyərək Z.Səmədov vurğulayıb.

Fəxrəddin Manafov Rus Dram Teatrından niyə ayrılır?

Fəxrəddin Manafov Rus Dram Teatrında çalışır, hazırda da işinin başında - ştatdadır. Rus Dram Teatrı olaraq xəbərin yalan olduğunu söyləyirik".

Bunu modern.az-a açıqlamasında Rus Dram Teatrının mətbuat katibi İlham Məmmədov xalq artisti Fəxrəddin Manafovun teatrdan ayrılması xəbərinə münasibət bildirərək deyib.

Teatrın rəsmisi Fəxrəddin Manafovla bağlı yayılan xəbərin səbəbini özündən soruşmağı tövsiyə edib:

"Yaxşı olar ki, Fəxrəddin müəllimin özündən sosial şəbəkələrdə niyə teatrdan ayrılması barədə informasiya yayıldığını soruşun".

Türkiyədə FETÖ və PKK-ya qarşı növbəti əməliyyatlar keçirildi

Türkiyənin təhlükəsizlik qüvvələrinin keçirdiyi əməliyyat nəticəsində Diyarbakir vilayətinin Lice, Hani və Silvan rayonlarında PKK terror təşkilatına məxsus 4 sığınacaq və 6 mağara aşkar olunub.

Üç gün əvvəl başlanan antiterror əməliyyatı dekabrın 4-də başa çatıb. Bildirilir ki, terror düşərgəsində çox sayda silah və sursatla bərabər, 264 kiloqram narkotik vasitə aşkarlanıb.

Kayseridə isə FETÖ/PDY terrorçu qruplaşmasına qarşı əməliyyat keçirilib, 51 nəfər həbs olunub.

Xəbər verdiyimiz kimi, Azərbaycanda təhsilini qızıl medalla başa vuran məzunlar ali məktəblərə qəbul imtahanından azad olunacaq. Bu barədə məsələ Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin dünən keçirilən iclasında müzakirəyə çıxarılan yeni hazırlanmış "Ümumi təhsil haqqında" qanun layihəsində əksini tapıb.

Qanun layihəsinin 13-cü (Ümumi təhsilin təşkili) maddəsində bildirilir ki, təhsilini qızıl medalla başa vuran məzunlar imtahanından azad olunaraq yalnız müvafiq ixtisas üzrə bir imtahan verməklə ali məktəblərə qəbul olacaqlar. Yeni qanun layihəsinin müzakirələrindən sonra Milli Məclisin plenar iclasına təqdim edilməsi nəzərdə tutulur.

"Yeni Məsəvi" bu məsələnin qəbul imtahanlarına necə təsir göstərəcəyi ilə bağlı fikirləri öyrənib.

Kamran Əsədov: "Direktora yaxın olmayan şəxslər bu prosedərdən kənar qalacaq"

Təhsil eksperti Kamran Əsədov "Yeni Məsəvi"ni açıqlamasında bildirdi ki, orta təhsilin ən ali mükafatlarını almaq üçün şagird respublika fənn olimpiadalarının yekun mərhələsində, ölkə və beynəlxalq səviyyəli bilik yarışlarında, müsabiqə və layihələrdə mükafata layiq görülməli, eyni zamanda ümumi orta təhsil səviyyəsini 75% əla qiymətlərlə bitirməlidir. Müsahibimizin sözlərinə görə, onun tam orta təhsil səviyyəsində oxuduğu müddətdə fənlər üzrə cari qiymətlərinin ən azı 75% "əla" olmalı, fənlərdən illik qiymət olaraq "əla" almalıdır: "Şagirdin qızıl və ya gümüş medalla təltifi üçün namizədiyyənin verilməsi məsələsinə sinif rəhbərinin təqdimatı əsasında məktəbin Pedaqoji Şurasında baxılır və müvafiq qərar verilir. Pedaqoji Şuranın qərarı ilə həmin şagirdlərin fərdi siyahısı hər il mayın 20-dən gec olmayaraq yerli təhsil idarəetmə orqanları tərəfindən Təhsil Nazirliyinə təqdim edilir. Qızıl medalla təstata yazılan yekun qiymətləri yalnız "əla" olanlar, attestata yazılan yekun qiymətlərdən ən çox ikisi - "Tədris dili" və "Riyaziyyat" istisna edilməklə, yaxşı olanlar isə gümüş medalla layiq görülməli. Etiraf edək ki, bu prosedurların keçilməsi bir çox hallarda şəffaf olmur. Belə ki, məktəb direktorunun bu məsələyə yaxından müdaxiləsi, şəxsi marağı qaçılmaz olur. Direktora bu və ya digər formada yaxın olan şəxslər bu adı almaq üçün təqdim olunur, amma istedadlı, bacarıqlı, lakin direktora yaxın olmayan şagirdlər bu mükafatlardan kənar qalır.

orta məktəbin 11-ci sinfini 238 şagird qızıl, 10 şagird isə gümüş medalla bitirib. Ondan əvvəlki isə medal alanların sayı az olub. 2011-2012-ci tədris ilində 138 nəfər orta məktəbi xüsusi nailiyyətlərlə başa vurub. Onların 118-i qızıl, 20-si gümüş medal alıb. Ən az rəqəm isə 2011-ci ildə olub: "Həmin il Azərbaycanda şagirdlərdən 37-si qızıl, 16-si gümüş medalla layiq görüldü. Beləliklə, indiyə kimi ümumilikdə 960 şagird orta məktəbi medalla başa vurub. Onlardan 839-u qızıl, 121-i isə gümüş medal

zıl medalla bitirən şəxsə ali məktəbə imtahansız qəbul olunmaq hüququ verilmir. Layihə yerli və xarici olimpiadalarda yer tutan istedadlı uşaqların ali məktəblərə imtahansız qəbulunu nəzərdə tutur. Amma qızıl medal bu kateqoriyaya daxil deyil. Qızıl medalla orta məktəbi bitirənlər imtahanlardan azad olmur. Beynəlxalq və fənn olimpiadalarında hər hansı yer tutan şagirdlər imtahansız seçdikləri ali məktəbə daxil olurlar. Yerli fənn olimpiadalarının qalibləri hansı fəndən qalib olursa, o

handan azad olunmaq keçərlidir".

E.Əliyev dedi ki, əgər orta məktəbi qızıl medalla bitirənlər üçün imtahanından azad olunma məsələsi gündəmə gəlsə, bu, qiymət şişirtmələrinə gətirib çıxara bilər. Onun sözlərinə görə, bu, orta məktəblərdə də özünü göstərir: "Dövlət İmtahan Mərkəzinin statistikalarından görünür ki, şişirtmələrə yol verilir. Ancaq olimpiadalar çox ciddi şəkildə keçirilir. Hələ indiyə qədər hər hansı fənn üzrə keçirilən olimpiadada pozuntuya rast gəlinməyib. Kiminsə bilivinə ver-

Məktəblərdə verilən medal qızıla

"dönür-ımtahansız tələbə ol..."

Ekspertlər müzakirə edilən "Ümumi təhsil haqqında" qanun layihəsindən danışdılar

"Şəffaflığın təmin olunması..."

K.Əsədov dedi ki, qanun layihəsinin 13-cü maddəsində (Ümumi təhsilin təşkili) "Orta təhsilini qızıl medalla başa vuran məzunlar imtahanından azad olunaraq, yalnız müvafiq ixtisas üzrə bir imtahan verməklə ali məktəblərə qəbul olunma hüququnun verilməsi təhsil şöbələrinə, məktəb direktorlarına yeni rüşvət alma yolu açmı olacaq" yazılıb: "Burada şəffaflığın təmin olunması çətin olacaq. Çünki hazırda 4500 orta məktəbdə baş verən hadisələrə müvafiq təhsil idarə edən qurumun müdaxiləsi, təsiri yox səviyyəsindədir. Ölkədə fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələrinə bir neçə qanuni yolla qəbul olub tələbə adını qazanmaq olar: a) DİM-in keçirdiyi I-II-III-IV-V ixtisas qruplarından iştirak edib keçid balı toplamaqla; b) Beynəlxalq imtahan - IELTS, SAT, GMAT nəticələri ilə; c) Respublika fənn və beynəlxalq olimpiadalarının qalibi olmaqla; d) Beynəlxalq turnirlərin, yarışların, müsabiqələrin, çempionatların qalibi olmaqla. Siyahıya baxanda qəbulun əlçatımlılığının şahidi oluruq. Yeni ali məktəbə qəbul olmaq üçün kifayət qədər yol, üsul var. Nəzərə alsaq ki, qeyd olunanlar kifayət qədər çətin müsabiqələrdir, o zaman buna müsbət baxa bilərik. Amma orta məktəbi qızıl medalla başa vuranların birbaşa ali məktəblərə qəbul olunması doğru deyil".

Müsahibimiz fikrini əsaslandırmaq üçün dedi ki, bu fikri qızıl medal alanların ali məktəblərə keçirilən imtahanlardakı nəticələri də təsdiq edir. Onun sözlərinə görə, əgər respublika və beynəlxalq olimpiadaların qaliblərinin nəticələrinə baxsaq, daha fərqli mənərə görürük. Onların qəbul imtahanlarında nəticələri

daha yüksəkdir: "Amma qızıl medal alanların yox. Məsələn, 2012-2013-cü tədris ilində 248 medalçıdan 3 nəfəri (1%) 700 bal, 145 nəfəri (58%) 600-699 bal, 49 nəfəri (20%) 500-599 bal, 22 nəfəri (9%) 400-499 bal, 12 nəfəri (5%) 200-399 bal, 1 nəfəri 140 bal toplayıb. 16 nəfər (6,5%) isə xarici ölkələrin (ABŞ, Türkiyə və Niderland) nüfuzlu ali məktəblərinin tələbəsi adına layiq görüldü. Göründüyü kimi, 248 medalçıdan yalnız 3-ü - 700 bal toplayanlar qızıl medalla tam layiqdir. 685-700 arası bal yığanları da qızıl medalla layiq saymaq olar, çünki ola bilər, 1 və ya 2 suala mexaniki səhv üzündən düstür cavab verməyiblər. Ancaq 600-dən aşağı bal toplayanlara heç vaxt qızıl medal vermək olmazdı. Onlara heç gümüş medal da düşmür. 650-700 bal toplayan yüzlərlə abituriyent var ki, onların attestatında aşağı qiymətlər də var. 200-300 bal toplayan "qızıl medal"lılar isə açıq-aşkar həmin medalla korupsiya yolu ilə əldə ediblər. 140 bal toplayan medallı abituriyentin sinifdə qalmalı, attestat almamalı olduğu halda qızıl medalla layiq görülməsi sifət cənabıdır. 2012-2016-cı illərdə qızıl və gümüş medal alan şagirdlərin sayına diqqət etsək, azalma olduğunu müşahidə edirik. Belə ki, 2014-2015-ci tədris ilinin yekunlarına görə, ümumi təhsil xüsusi nailiyyətlərlə başa vuran şagirdlərdən 131 nəfəri qızıl, 21 nəfəri gümüş medalla, 2013-2014-cü tədris ilinin yekununda 176 nəfər qızıl, 25 nəfər gümüş medalla təltif olunub".

Qızıl və gümüş medalların rekord illi...
K.Əsədov dedi ki, qızıl və gümüş medalla təltif olunmağa görə rekord göstərici 2012-2013-cü tədris ilində olub. Belə ki, həmin tədris ilində

185 məzun qızıl, 38 məzun isə gümüş medalla layiq görüldü. Təəssüf ki, bu qədər qızıl medal alanları arasında kifayət qədər aşağı bal toplayanlar var. Bu onu göstərir ki, qızıl medalların verilməsi zamanı ciddi qanun pozuntuları, neqativ hallar var".

Təhsil eksperti dedi ki, 2013-cü ildə qəbul edilmiş təhsilin inkişafı üzrə dövlət strategiyasına görə təhsilin əhatə dairəsi genişlənməli, əlçatımlılıq təmin olunmalıdır. Həqiqətən də Azərbaycanda ali təhsilli əhəlinin sayı az olduğuna görə bu, vacibdir: "Hazırda ölkə vətəndaşımızın yalnız 17 faizi ali təhsillidir. Amma bu o demək deyil ki, biz bütün üsulları tətbiq etməklə insanları ali təhsilə cəlb etməliyik. Bu zaman keyfiyyət ciddi şəkildə aşağı düşəcək".

Etibar Əliyev: "İndiyə qədər hər hansı fənn üzrə keçirilən olimpiadada pozuntuya rast gəlinməyib"

21-ci əsr Təhsil Mərkəzinin rəhbəri Etibar Əliyev isə bildirdi ki, mövcud "Təhsil haqqında" Qanunda orta məktəbi qızıl medalla bitirən şəxslərin ali məktəbə imtahansız qəbulu nəzərdə tutulmur. Müsahibimiz Milli Məclisdə "Ümumtəhsil məktəbləri haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsində iştirak etdiyini xatırladı: "O qanuna əsasən, orta məktəbi qiz-

İsgəndər Həmidov ürəyindən əməliyyat olunacaq

Sabiq nazir: "Birdən-birə oldu..."

Azərbaycanın sabiq daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov ürəyində yaranan problemlər səbəbi ilə xəstəxanaya yerləşdirilib. Bu barədə müsəvat.com-a sabiq baş nazir Pənah Hüseyn məlumat verib. O deyib ki, İ. Həmidov "anju" olunacaq və həkimlər müalicənin istiqaməti haqqda qərarı bundan sonra verəcəklər.

İsgəndər Həmidovun xəstəxanaya yerləşdirilməsi haqqda jurnalist Əvəz Zeynallı da sosial şəbəkədə məlumat və fotolar paylaşmış. Əvəz Zeynallı yazıb: "İsgəndər Həmidovun səhəndində problem yaranıb və onu Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Korpusuna yerləşdiriblər. Ürəyində xırda problemlər var. Dostlar üzülməsin, rəqiblər sevinməsin, hər şey üzü işığı doğrudur..." Məsələlə bağlı moderator.az -a danışan İ. Həmidov ürəyində ağrıların olduğunu deyib: "Səhər saatlarında birdən-birə ürəyimdə ağrıqlar oldu. Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Korpusuna gəldim. İndi ürəyimi anju edəcəklər və lazımı olarsa, stend qoyulacaq. Diqqətiniz üçün hamınıza təşəkkür edirəm".

İsgəndər Məcid oğlu Həmidov 1948-ci il oktyabrın 4-də Kəlbəcər rayonunda anadan olub. 1965-ci ildə Tərterdə orta məktəbi bitirib. 1988-ci ildə başlanan milli-azadlıq hərəkatının liderlərindən olub. 1992-ci il mayın 16-dan 1993-cü il aprelin 16-na qədər daxili işlər naziri vəzifəsində çalışıb.

1992-ci ilin avqust-oktyabr aylarında 701 nəfər məbusu həbsdən azad etmək, "İstiqlal" qəzetinin redaktorunu və əməkdaşını döymək, 400 min ABŞ dollarını mənimsəmək və israf etmək ittihamları ilə 14 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. 2003-cü ilin dekabrında əfv fərmanı ilə azadlığa buraxılıb.

Məcid və Nofəl adlı oğulları var. "Yeni Məsəvi" İ. Həmidova tezliklə sağalmasını arzu edir.

fənn üzrə imtahanından azad olunurlar. Beynəlxalq olimpiadalarda qızıl, gümüş, bürünc medal qazananlar üçün imta-

lən qiymət saxtalaşdırılmayıb. Bu, düzgün qərardır".

□ **Sevinc TELMANQIZI, "Yeni Məsəvi"**

Baş nazir Novruz Məmmədov hərbi vəziyyət şəraitində rabitədən istifadə üçün xüsusi qaydalarla bağlı qərar imzalayıb. Bununla "Hərbi vəziyyət şəraitində rabitədən istifadə üçün xüsusi Qaydalar"ın təsdiq edilməsi haqqında "Telekommunikasiya haqqında" Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" 2018-ci il 1 may tarixli Qanunun tətbiqi və "Telekommunikasiya haqqında" Qanununun tətbiqi barədə" Azərbaycan prezidentinin 2005-ci il 9 avqust tarixli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Prezidentinin 2018-ci il 25 iyun tarixli Fərmanının 1.2-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi ilə "Hərbi vəziyyət şəraitində rabitədən istifadə üçün xüsusi Qaydalar" təsdiq edilib.

Baş nazirin imzaladığı qaydalarda hərbi vəziyyət dövründə telekommunikasiya şəbəkəsi, qurğusu və obyektlərindən, poçt, televiziya və radio yayımı obyektlərindən istifadə xüsusiyyətləri açıqlanıb. Sənəddə bildirilir ki, hərbi idarəetmə orqanları mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, telekommunikasiya şəbəkəsi, qurğusu və obyektlərindən, poçt, televiziya və radio yayımı obyektlərindən istifadədə üstünlük hüququna malikdirlər. Telekommunikasiya və poçt şəbəkələrinin fəaliyyəti Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi (NRYTN), televiziya və radio yayımının fəaliyyəti isə Milli Televiziya və Radio Şurası (MTRS) tərəfindən hərbi idarəetmə orqanları ilə razılaşı-

Novruz Məmmədovdan hərbi vəziyyətlə

bağlı mühüm qərar- niyə indi...

Ekspert: "Bu qaydaların qəbulu onu deməyə əsas verir ki..."

ılmaqla, müvəqqəti məhdudlaşdırıla və dayandırıla bilər.

Sənəddə həmçinin bildirilir ki, hərbi vəziyyətin tətbiq edildiyi ərazidə telekommuni-

kasiya operatorları tərəfindən hərbi idarəetmə orqanlarına telekommunikasiya və poçt xidmətlərinin göstərilməsinin NRYTN, televiziya və radio yayımı xidmətlərinin isə MTRS-nin razılığı olmadan dayandırılmasına yol verilmir. Hərbi vəziyyətin tətbiq edildiyi ərazidə hərbi idarəetmə orqanlarının ehtiyaclarını təmin etmək məqsədilə telekommunikasiya şəbəkələrinin və vasitələrinin fəaliyyətinin müvəqqəti məhdudlaşdırılmasına və ya dayandırılmasına telekommunikasiya şəbəkələ-

rində boş nömrə, port və xətt tutumu olmadıqda, telekommunikasiya şəbəkələrində texniki yüklənmə yarandıqda yol verilir.

Sənəddə görə, qəbul edilmiş qərarla telekommunikasiya şəbəkələrinin və vasitələrinin fəaliyyətinin məhdudlaşdırılmasının və ya dayandırılmasının müddəti göstərilir. Hərbi vəziyyətin tətbiq edildiyi ərazidə NRYTN hərbi idarəetmə orqanları ilə razılaşıdırmaqla, müvəqqəti olaraq tele-

və hüquqi şəxslərin istifadəsində və mülkiyyətində olan telekommunikasiya, poçt, televiziya və radio yayımı obyektlərinin daşınar və daşınmaz əmlakı əvəzi ödənilməklə, dövlət mülkiyyətində olan daşınar və daşınmaz əmlak isə əvəzsiz olaraq müdafiə ehtiyacları üçün alınır və ya istifadə edilə bilər.

Politoloq Natiq Miri "Yeni Məsavət"ə şərhində bildi-rib ki, ərazilərinin müəyyən hissəsi işğalda olan bir ölkə

kimi Azərbaycanın bu cür qaydaları əks etdirən sənəd qəbul etməsi vacib idi: "Demək olar ki, bütün dövlətlərdə bu tipli qanunlar, rəsmi qaydalar qəbul edilir. Azərbaycanda isə buna ikiqat ehtiyac olduğu məlumdur. Ona görə ki, Azərbaycan Ermənistanla müharibə vəziyyətindədir. Atəşkəs dövrü olsa belə, müharibə hələ bitməyib. Hər an müharibənin alovlanması ehtimalı böyükdür. Müharibə dövrünün isə öz qanun-qaydaları var. Baş nazirin təsdiqlədiyi həmin sənəd əslində müharibə qanunları seriyasına aid edilə bilən sənəddir. Bu qaydaların qəbulu onu deməyə əsas verir ki, hökumətdə də əminlik var ki, hərbi vəziyyətlə üz-üzə qalmaq ehtimalı gün-gündən yüksəlir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məsavət"

Nazirlər Kabinetinin ikinci şəxsi Natiq Məmmədov olacaq

Bir ay əvvəl Mərkəzi Seçki Komissiyasından Nazirlər Kabinetinə gətirilən hüquqşünas təqaüdə göndərilən Ağa-Bala Hacıyevin yerini tutacaq

Bu ilin aprelindən baş nazir təyin edilən Novruz Məmmədov Nazirlər Kabinetində kadr islahatlarını davam etdirir. İki gün əvvəl Nazirlər Kabinetinin Aparatının rəhbəri Ağa-Bala Hacıyev vəzifəsindən azad edilib.

Qeyd edək ki, Ağa-Bala Hacıyev 1991-1994-cü illərdə Nazirlər Kabinetinin İşlər İdarəsinin müdafiə və müdafiə sənayesi şöbəsinin müdiri, 1994-cü ilin oktyabr ayından Azərbaycan Prezidentinin sərəncamı ilə Nazirlər Kabinetinin İşlər müdiri vəzifəsinə təyin edilib. 2003-cü ilin sentyabrından Nazirlər Kabinetinin Aparatının rəhbəri vəzifəsində çalışıb.

Yada salmaq ki, bundan əvvəl baş nazirin sərəncamı ilə Nazirlər Kabinetinin Aparatında şöbələrin sayı 15-dən 10-ə endirildi. Kənd təsərrüfatı məsələləri şöbəsi, ekologiya mə-

sələləri şöbəsi və regionların inkişafı məsələləri şöbəsi birləşdirilərək regionların inkişafı, kənd təsərrüfatı və ekologiya məsələləri şöbəsi yaradıldı.

Neft və kimya məsələləri şöbəsi sənaye və energetika məsələləri şöbəsinə, beynəlxalq maliyyə təşkilatları ilə iş şöbəsi maliyyə və iqtisadiyyat məsələləri şöbəsinə, qaçqınların və məcburi köçkünlərin məsələləri şöbəsi isə humanitar və sosial məsələlər şöbəsinə birləşdirildi. Pensiya yaşlarına çatmaları ilə əlaqədar bir neçə vəzifəli şəxs bu struktur islahatlarından sonra iş-

dən azad olundular.

Ötən ay baş nazir daha iki məmurun işdən azad edilməsi barədə sərəncam imzalayıb. Bu sərəncamla Şahin Salahov Nazirlər Kabinetinin Tikinti və kommunal təsərrüfatı şöbəsinin müdiri vəzifəsindən azad edilib. Bundan başqa,

Nazirlər Kabinetinin Maliyyə və iqtisadiyyat məsələləri şöbəsinin müdiri müavini Nail Sadıqov da vəzifəsindən azad edilib. O, dövlət qulluğunda işləmənin son yaş həddi ilə əlaqədar işdən çıxarılıb.

Bir müddət əvvəl isə yeni baş nazir Rəsi-Zadə dönəmi-

nin daha bir kadrları - Güneş Vəliyevanı Nazirlər Kabinetinin Aparatının Hüquq şöbəsinin müdiri vəzifəsindən azad edib. Baş nazirin digər qərarı ilə G.Vəliyeva ilə yanaşı Nizami Bayramov Nazirlər Kabinetinin İşlər İdarəsinin Nəqliyyat xidməti şöbəsinin müdiri vəzifəsindən çıxarılıb. G.Vəliyeva 2003-cü ilin sentyabrından isə Nazirlər Kabinetinin Aparatının hüquq şöbəsinin müdiri idi. Qeyd edək ki, bu mühüm vəzifəyə hələ də təyinat yoxdur. Regionların inkişafı, kənd təsərrüfatı və ekologiya məsələləri şöbəsinin müdiri vəzifəsi də boşdur.

Baş nazirin ötən ay daha bir təyinatı da diqqət çəkib. Belə ki, Nazirlər Kabinetinin işdən çıxarılan Aparat rəhbəri Ağa-Bala Hacıyevə yeni müavin təyin edilib. Bu, Mərkəzi Seçki Komissiyasının sabiq sədr müavini Natiq Məmmədovdur. Natiq Məmmədovun MSK sədrinin müavini kimi yüksək bir postu tərk edərək Nazirlər Kabinetinin Aparat rəhbərinin müavini vəzifəsinə getməsi heç də birmənalı qarşılanmamışdı. Hələ o zaman da belə iddia vardı ki, Nazirlər Kabinetinin Aparat rəhbəri olan 77 yaşlı Ağa-Bala Hacı-

yev tezliklə təqaüdə çıxacaq və onun yerini N.Məmmədov tutacaq. Bəzi iddialara görə, yaxın günlərdə N.Məmmədov NK Aparat rəhbəri təyin ediləcək.

Natiq Məmmədov 1966-cı ildə Naxçıvanda doğulub. 1992-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib. 1992-1999-cu illərdə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olub. 1999-cu ildə Dövlət Neft Şirkətində Üzən Gəmilərlə Kəşfiyyat və Qazma İdarəsində hüquqşünas, 1999-2000-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin hüquq xidmətinin rəhbəri kimi fəaliyyət göstərib.

2000-ci ildə Bakı şəhər Əzizbəyov Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilib və 2004-cü ilədək bu vəzifədə işləyib.

2004-cü ildə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvü təyin edildikdən sonra dəfələrlə komissiyanın katibi, 2010-cu ildə isə sədr müavini seçilib. Qeyd edək ki, Aparat rəhbəri baş nazirdən sonra ikinci səlahiyyətli şəxs statusundadır.

□ **ORXAN,**
"Yeni Məsavət"

Rusiya ilə Azərbaycan arasında mövcud olan normal münasibətlərin pozulması, gərgin atmosferin yaradılması istiqamətində cəhdlər yenidən qabarıq şəkildə nəzərə çarpmaqdadır. Separatçı Bako Saakyanın Rusiyaya səfər etməsinin ardınca İrəvana qırıcıların satılacağı barədə xəbər yayıldı. Üstəlik, bu ərafədə MDB ölkələri institutunun direktor müavini Vladimir Yevseyev İrəvanda Azərbaycanı hədələyən bəyanat verib. Rusiyanın nümayəndəsi, Rusiya prezidenti Vladimir Putinin yaxın adamı kimi tanınan Vladimir Yevseyev Azərbaycana dərs vermək üçün "Bakım" "İsgəndər" raketləri ilə vurmağı təklif etdi. Sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarovla müsahibəmizdə bu sərəsəm iddianın arxasındakı gerçəkləri üzə çıxarmağa çalışdıq.

- Tofiq bəy, İrəvanda "Lazarev klubu" adı altında Rusiyanın və Ermənistanın nümayəndələrinin birgə iclası keçirildi. Rusiya-Ermənistan münasibətlərində gərginliyin mövcud olduğu dönmədə dövrüyyəyə girən bu qurumun məqsədi nədir?

- Bu qurum "Qriboyedov cəmiyyəti"nin klounudur. Bir neçə il bundan qabaq məşhur aparıcı Kselyovun təşəbbüsü ilə - orda Kurginyan (Sergey) da var idi - "Qriboyedov cəmiyyəti" yaranıb. Onun da məqsədi Rusiya-Ermənistan əlaqələrinin gücləndirilməsidir. Bu da ondan irəli gəlirdi ki, artıq o vaxtlar Serj Sərkisyan da qərbmeyli addımlar atırdı. Sonra onlar bir neçə iclas keçirdilər, Ermənistanla gəldilər. Kselyov Ermənistanı ciddi şəkildə tənqid etdi ki, rus dilini sıxışdırırlar. Hətta Kurginyan demişdi ki, Ermənistan Rusiyasız mövcud ola bilməz, ümumiyyətlə, müstəqillik Ermənistanla lazım deyil və s. Həmin bəyanatlardan sonra az qala bu adamların Ermənistanla daxil olmasına belə qadağa qoyublar. "Lazarev klubu" Rusiyada bu yaxınlarda yaradılıb, onun da təşəbbüskarı Zatulınla Kazimirov olub. Onlar görürülər ki, Ermənistan qərbyönlü siyasət yürüdür. Guya onlar Rusiya-Ermənistan əlaqələrini gücləndirmək üçün addımlar atacaqlar.

- Bu təşkilatın maliyyəsi hardan gəlir?

- Məlumatlara görə, bu təşkilatın maliyyəsi erməni mənşəli Rusiya oligarxlarıdır. Amma əsas maliyyəçi və təşəbbüskar Robert Köçəryanıdır. Bu yolla onlar həmin tədbiri Ermənistanda keçiriblər. Birinci iclası Moskvada olmuşdu. Amma qərribə mənərə yaranıb. Hazırda Ermənistanın nə baş naziri, nə parlament sədri, nə də prezidentini onlarla görüşməyib. Demək olar ki, indiki iqtidarın heç bir üzvü onlarla təmasda olmayıb.

- Bundan əvvəlki aylarda Zatulın da bu sayğısızlığa görə qəzəbli mövqe sərgiləməmişdi...

- Bəli, elə fikrimi ona gətirib çıxarıram. Bu tədbirə Bako Saakyanı gətiriblər. Guya ki, bu, "artsax prezidenti"dir. Ümumiyyətlə, İnstagramda yaxşı fotolar var. Fotolardan bəlli olur ki, onların istədikləri reallaşmayıb. Həmçinin onları nə qarşılayan, nə də ciddi qəbul edən olub. Bütün bunlar onu göstərir ki, bu, Qarabağ qruplaşmasının təşəbbüsüdür. Onlar öz imkanlarından istifadə edib, Ermənistanla Rusiyaya təbliğ etmək üçün gəliblər. Yeni göstərmək istəyirlər ki, biz Rusiyasız yaşaya bilmərik. Paşinyan bunu düşməni və rəqib qruplaşmanın təşəbbüsü kimi qəbul edir və tənqidi yanaşır.

- Bu, Paşinyanın öz proble-

ya özü Ermənistandan uzaqlaşır, birmənalı şəkildə. Rusiyanın uzaqlaşması rəhbərliyin siyasətidir. İndi Ukrayna ətrafında baş verən hadisələr onu göstərir ki, ən ciddi hadisələr Ukrayna ilə bağlı olacaq. Amma Rusiya rəhbərliyinin daxilində Lavrov başda olmaqla bəzi dairələr Rusiyanın Ermənistandan çıxmaqla bağlı mövqeyini dəstəkləyirlər. Ya da

olarmı ki, Kreml Azərbaycanı arxayınlaşdırıb işğalçı ölkəni silahlandırmaqda davam edir?

- Qırıcılar məsələsi ictimaiyyətə yönəlmiş və bizi qıcıqlandırmaq üçün yayılan məlumatdır. Söhbət kreditdən gəlir, hələ bunun verilib-verilməyəcəyi sual altındadır. İkincisi, bu kreditin miqdarına - 100 milyona - cəmi iki qırıcı almaq

lərdir. Bu qüvvələrin fəallaşması heç də təsadüfi deyil. İrəvanda tədbirdən sonra biz gördük ki, ortaya yeni problemlər çıxıb. Rusiyadakı erməni diasporu Ermənistanın indiki rəhbərliyindən uzaqlaşır və onun icazəsi olmadan İrəvanda tədbirlər keçirir. Digər tərəfdən indiki Ermənistan rəhbərliyi və işğal zonasındakı administrasiya arasında gərginlik

lar verilə bilər. Amma bu da yoxdur. Əgər bu adam bizim tərəfimizdən ittiham olunsaydı, deyəcəkdik ki, bizdə ittiham olunmuş adamı siz qəbul edirsiniz. Amma bizim bəyanatda bu məntiq yoxdur. Bunu gördükləri üçün belə cavab verirlər. Gərək biz öz mövqeyimizdən belə boşluqları yığışdıraq.

- Mövcud durumda Rusiyadan gələn təhdidlərin qarşısı

"Rusiyada Azərbaycana münasibətdə ciddi şəkildə bölünmə var"

Tofiq Zülfüqarov: "Bu qüvvələrin fəallaşması heç də təsadüfi deyil"

midir. Bizi daha çox maraqlandıran və narahat edən Rusiya vətəndaşının, özü də rəsmi statusu olan şəxsin - Vladimir Movseyevin İrəvanda Bakımı təhdid etməsidir.

- O, Zatulinin rəhbərlik etdiyi institutda çalışır. Ümumiyyətlə, onlar ermənilərdən və bu düşərgədən aldıkları pulların qarşılığında belə bəyanatlar səsləndirirlər.

- Movseyev Putinin adamı, yaxud Rusiya rəsmisi kimi təqdim olunur. Bu təqdimatla bağlı nə deyə bilərsiniz?

- Ümumiyyətlə, Rusiyada bir qruplaşma var ki, erməni diasporunun - biz üçüncü qüvvə deyirdik, hansı ki, əlaqələrimizə mane olur - onlar bu yolla Ermənistanı Rusiyanın orbitində saxlaya biləcəklərini zənn edirlər. Bu, onların Rusiya siyasətini Ermənistanda təbliğ etmək cəhdi göstərir. Nəyə görə bu, Rusiya iqtidarından uzaq dairələrdir? Çünki Rusi-

bele bir görüntü yaratmaq istəyirlər ki, bunun səbəbkarı Rusiya özü deyil, sadəcə olaraq ermənilərin qərbyönlü siyasətidir. Bunlar həmişə belə rəy yaratmağa çalışacaqlar ki, əslində Rusiya Ermənistandan çıxır, sadəcə olaraq ermənilər xain çıxdılar.

- Bəs, Azərbaycana münasibətdə Moskvanın mövqeyi barədə nə demək olar?

- Biz başa düşməliyik ki, Rusiyada Azərbaycana münasibətdə ciddi şəkildə bölünmə var. Yəni Rusiyada olan ermənipərəst qüvvələr və erməni diasporu əsasən təhlükəni hiss edərək istəyir həmin daxili siyasətdə, həm də Rusiyada bundan istifadə etsin. İrəvanda tədbirin nəticələri onu göstərir ki, artıq Ermənistan, Paşinyan qruplaşması Rusiya diasporundan uzaqlaşır.

- Amma elə bu günlərdə məlumat yayıldı ki, Rusiya Ermənistanla qırıcılar satmaq istəyir. Belə qənaətə gəlmək

olur. İki qırıcı heç nəyi dəyişməyəcək. Ermənistan paytaxtının yaxınlığında Azərbaycanın Naxçıvan bölgəsi yerləşir və ordakı, yaxud Türkiyədəki Azərbaycan təyyarəsi Ermənistan paytaxtına 2-3 dəqiqə ərzində çata bilər. Amma Ermənistan təyyarələri Azərbaycan ərazisinə müdaxilə etmək üçün gərək səhərdən-axşamədək səmada olsun, özü də 2 dənə yox, 4-5 dənəsi. Heç Sovet İttifaqı bunu təmin edə bilmirdi. Yəni hərbi cəhətdən çox mənasız bir şeydir.

- Qırıcılar barədə dedikləriniz məlum. Bəs, Bako Saakyanın Rusiyaya səfəri və Bakının etirazına Rusiya XİN-dən verilən cavab?

- Bu da Qarabağ qruplaşmasının fəallaşmasının nəticəsidir. Burada Paşinyanın istəyi Bako Saakyanın istəyi ilə üst-üstə düşür. Paşinyan istəyir Saakyanı hansısa bir qurumun, yeni separatçı qurumun təmsilçisi kimi təqdim etsin. Əslində bu, separatçı qurum deyil, birmənalı şəkildə orda işğalçı administrasiya mövqəddir, müstəqil qurum deyil. Bu baxımdan onlar istəyirlər belə bir oyun oynasınlar. Təbii ki, onlara həmişə dəstək verən Lavrov tərəfindən bu cür reaksiyalar verilir.

- Dediklərinizdən belə qənaətə gəlmək olarmı ki, Azərbaycan və Rusiyanın, həmçinin hər iki dövlət başçısının arasındakı normal münasibətlərə, hətta dostluq əlaqələrinə xələl gətirmək, əlaqələri pozmaq istəyən qüvvələr şimal qonşumuzda hərəkətə keçib?

- Cənab prezident də vaxtılı deyib ki, üçüncü qüvvə var. Yəni İlaham Əliyev arasındakı görüşdə birmənalı, açıq-açıq deyildi ki, üçüncü qüvvə var. Hansı ki, Azərbaycan-Rusiya əlaqələrinə ziyan vurmaq və bu əlaqələri aşağı səviyyəyə salmaq niyyətində olan qüvvə-

artır. Yeni "miatsum" deyilən hərəkət də çat verib. Bu baxımdan son hadisələr ortadakı problemləri daha qabarıq şəkildə bizə göstərdi. Kazimirovun narazılığı elə fotolardan görünür. Digər tərəfdən, bu tədbir yüksək səviyyədə keçirilməyib. Məsələn, iştirakçıları aparən avtobusun yanında heç müşayiət edən, polis-zad da yoxdur.

- Bu ərafədə Bako Saakyanın "növbədənənkənar seçki" elan etmək niyyəti də Rusiyadakı hansısa çevrələrin planının tərkib hissəsi sayıla bilərmi?

- Qarabağdakı dəstənin dayaq nöqtəsi Rusiya diasporunda və işğal olunmuş ərazilərdədir. Paşinyana qarşı o dairənin formalaşması artıq göz qabağındadır. "Lazarev klubu"nun iclası da onu da göstərir ki, məhz bu diaspora gəltirilən və həmin dairəni maliyyələşdirənlər onları öz tədbirlərinə cəlb ediblər. Məsələ budur ki, İrəvanda tədbir Ermənistanla seçkilər ərafəsində keçirildi. Bu da çox vacib bir amildir. Yəni həmin dairələr artıq Rusiyadan gələn təbliğatçıları daxili siyasətdə istifadə etmək niyyətindədirlər.

- Rəsmi Bakı Rusiyadakı təxribatçı çevrənin Azərbaycan əleyhinə aktivləşməsinin qarşılığında hansı addımları atmalıdır?

- Gəlin bəyanatları analiz edək. Azərbaycan XİN-in bəyanatını, cavabı...Azərbaycanın mövqeyindəki zəif yer görünür. Baxın, Bako Saakyanın Ermənistan pasportu ilə gəlib-gələn şəxsdir. İkincisi, Rusiyaya qarşı qanunları pozmayıb. Bizdə ona qarşı heç bir cinayət işi yoxdur axı. Biz nəyi ittiham edirik? Saakyanın əməllərinə görə çoxdan cinayət işi qaldırılmalı idi. Onun ərazi bütövlüyümüzə qarşı hərəkətləri, bəyanatları, qanunsuz silahlı birləşmələrin yaradılması və s. bağlı həddindən artıq ittiham-

lığında Bakı nə etməlidir?

- Azərbaycan daha cəsarətli və sərt mövqe ortaya qoymalıdır. Şəxsən mənəm təklifim budur. Çünki biz orda səhvə yol veririk. Bəyanatda yazırıq ki, separatçıların lideri. Orda nə separatizm var axı? Orda separatizm yoxdur. Saakyanın Ermənistandan gələn birisidir. Təhlükəsizlik nazirinin köməkçisi olan, Ermənistanın təhlükəsizlik xidmətinin təmsilçisi kimi Moskvada işləyib, FTX-də əlaqələndirici şəxs olub. Məgər buna qarşı bizdə ittiham elan oluna bilməzmi?

- Bəlkə özümüzü aldadıq. Putinin iradəsinə zidd olaraq hansısa məmurun, elə konkret olaraq Lavrovun oyunlar qurması, planlar cızması nə dərəcədə real görünür? Bəlkə Rusiya hakimiyyəti dolayısı ilə Azərbaycana təzyiqlər göstərmək üçün həmin çevrələri hərəkətə keçirib?

- Mən demirəm ki, Putinin xətti ayrıdır, ya yox. Sadəcə onu deyirəm ki, Rusiyanın siyasəti Ermənistandan çıxmaqdır.

- Ola bilərmi ki, Kreml Azərbaycanı KTMT-yə üzv etmək istəyindən əl çəkəyib deyə, təzyiqlərini davam etdirir?

- Bu, daha çox təbliğat məqsədi daşıyan məsələlərdir, mən ona ciddi yanaşmıram. Ümumi siyasi proses ondan ibarətdir ki, Rusiya ordan uzaqlaşır. Bunu ermənilər çoxdan hiss edirlər, hətta Sərkisyanın vaxtından. 2016-cı ildən Rusiya ilə gərginlik yaranıb.

- Tofiq bəy, rəsmi status daşıyıb-daşmamasından asılı olmayaraq, hansısa Rusiya vətəndaşı Bakımı "İsgəndər" raketləri ilə vurmağa çağırırsa, bunun cavabı necə olmalıdır? Məsələnin üstündən ötür-bəkməliyik?

- Yox. Birmənalı şəkildə! Biz bəyanat verməliyik, tənqid etməliyik. Çünki Azərbaycanın parçalanmasına şərait yaradan bəyanat səslənib. Odu ki, Rusiyaya nota verilməlidir. Nota verilməlidir ki, belə bir tədbir keçirilib, qonardırma qurumun rəhbəri Rusiya vətəndaşları arasında çıxışlar edib, Azərbaycanı təhdid edən bəyanat verilib. Rusiya da öz tərəfindən addımlar atmalıdır. Hər halda Lavrovun rəhbərlik etdiyi XİN-ə ciddi şəkildə öz mövqeyimizi bildirməliyik, birmənalı şəkildə.

□ Elşad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"

Girovlarla bağlı yeni Tiflis görüşü baş tutmadı

Bununla əlaqədar məlumat mərkəzi yaradılıb

Azərbaycanlı əsir və girovlarla bağlı məlumat mərkəzi fəaliyyətə başlayıb. Bu barədə "Yeni Müsavat" qəzetinə Azərbaycan Demokratiya və İnsan Haqları İnstitutunun rəhbəri, hüquq müdafiəçisi Əhməd Şahidov məlumat verib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Demokratiya və İnsan Haqları İnstitutunun xüsusi layihəsi olan bu mərkəzin əsas məqsədi Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zamanı və ondan sonrakı dövrlərdə əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş Azərbaycan vətəndaşları ilə bağlı məlumatları dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq, onların azadlığa buraxılması istiqamətində hüquqi işlərlə yanaşı, geniş təbliğat-təşviqat fəaliyyəti aparmaq, dünya ictimaiyyətinin diqqətini azərbaycanlı əsir və girovların azadlığa buraxılması məsələsinə yönəltməkdir. Mərkəzin internet saytı www.hostages.az ünvanında yerləşir və gündəlik olaraq, Azərbaycan, rus və ingilis dillərində yenilənir. Bu, həm də erməni cəmiyyətinə bütün gerçəkləri çatdırmağa imkan verəcək.

Əhməd Şahidov onu da bildirib ki, Cənubi Qafqazda münaqişələrdə əsir və itkin düşmüş şəxslərin Axtanşı üzrə Beynəlxalq İşçi Qrupunun təşəbbüsü ilə noyabrın sonlarında Azərbaycanın və Ermənistanın Əsir düşmüş, Girov götürülmüş, İtkin Düşmüş Şəxslərlə bağlı Dövlət Komissiyalarının Tiflisdə görüşü keçirilməliydi. Lakin Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi üzündən görüş reallaşmayıb.

□ E.SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Qarabağ Komitəsindən mitinqlə bağlı açıqlama

"Mitinqlə bağlı müraciətlərimizi icazə verilənədək davam etdirəcəyik"

Xəbər verdiyimiz kimi, Qarabağ Komitəsi 15 dekabrda yeni Qarabağ mitinqi təyin edib. Mitinqin Bakı şəhərində "Məhsul" stadionunda saat 15.00-17.00-dək "Qarabağa azadlıq!", "İşğala son!" şüarları ilə keçirilməsi qərara alınıb. Mitinqə hazırlıq işlərinə artıq bir neçə gündür başlanılıb. Qarabağ Komitəsinin işçi qrupunun üzvü, AXP sədri Pənah Hüseyn isə sosial şəbəkə vasitəsilə 15 dekabr mitinqi ilə bağlı çağırış edib. P.Hüseyn bildirib ki, Qarabağ Komitəsi 10 min adamın iştirakı ilə mitinq keçirmək barədə qərar verib və mitinqə hazırlıq başlanılıb.

Xatırladaq ki, Qarabağ Komitəsi ilk Qarabağ mitinqini sentyabrın 29-da Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin razılığı ilə "Məhsul" stadionunda keçirib. İkinci mitinqini isə 24 noyabrda eyni ünvana təyin etmişdi. Lakin Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti mitinqin keçirilməsini məqsəduyğun hesab etmədi. Qarabağ Komitəsi qarşıdurma yaranmasını istəmədiyini əsas göstərərək razılaşdırılmamış mitinqə getməmişdi.

15 dekabrda təyin olunan mitinq üçüncü mitinqdir. BŞİH-in bu dəfə razılıq verib-verməyəcəyi hələlik belli deyil.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin 24 noyabrda təyin olunmuş mitinqə razılıq verməməsindən az sonra Qarabağ Komitəsinin 15 dekabrda mitinq təyin etməsi maraqla qarşılanıb. Yəni də meriyadan eyni cavabın gələcəyi ehtimalının yüksək olduğunu Qarabağ Komitəsi də yaqin ki, bilir. O zaman nədən yenidən mitinq təyin etdikləri barədə sual meydana gəlir?

Qarabağ Komitəsinin işçi Qrupunun üzvü, Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif Nağı bildirdi ki, 15 dekabrda yenidən mitinq təyin olunması Qarabağ Komitəsinin qərarıdır. Bu qərarın qəbul olunmasında məntiq davamlı mitinq ideyası ilə bağlıdır: "Hesab edirik ki, Qarabağ mitinqinin keçirilməsinə icazə verilməlidir. Hakimiyyət bu müraciətlərə diqqətlə yanaşmalı və bizim xoş niyyətimizi, Qarabağın azadlığı naminə çalışdığımızı nəzərə almalıdır. Mitinqlə bağlı müraciətlərimizi icazə verilənədək davam etdirəcəyik".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Avropa İttifaqı (Aİ) Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlarda iştirak etməlidir. Bunu "Trend"ə Azərbaycanın Ştutqartdakı fəxri konsulu Otto Hauzer deyib. O.Hauzer bildirib ki, Azərbaycan Avropa üçün vacib tərəfdaşdır və bu tərəfdaşlıq qarşılıqlı səmərəli olmalıdır: "Azərbaycan Avropaya neft, gələcək də işə qaz tədarük edəcək".

Fəxri konsulun sözlərinə görə, azərbaycanlıların Dağlıq Qarabağa və digər işğal olunmuş ərazilərə qayıtmaq hüququnun təmin

Avropa İttifaqının Qarabağ danışıqlarına qoşulması təklifinə reaksiya

Aİ-nin danışıqlarda iştirakı mümkün mü və nəticə verərmə?

olunması münaqişənin nizamlanmasında ilk addım olmalıdır: "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ərazisidir və buna heç bir şübhə yoxdur. Azərbaycanlı məcburi köçkünlərin öz evlərinə qayıtmaq imkanı olmalıdır".

O.Hauzer həmçinin Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonlardan erməni qoşunlarının çıxarılması barədə BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnəməsinin icrasının vacibliyini vurğulayıb: "Bu, beynəlxalq ictimaiyyətin iradəsidir".

Fəxri konsul qeyd edib ki, etimadın möhkəmləndirilməsi üçün tədbirlər görmək lazımdır, çünki bu tədbirlər danışıqlar prosesinin fəallaşmasına xidmət edir.

Bəs Avropa İttifaqının Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi üçün danışıqlarda iştirakı mümkün mü? Mümkün olsa, hansı təsirləri ola bilər? Ermənistan Aİ-nin danışıqlarda vasitəçilik etməsinə razılıq verərmə?

Politoloq Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan uzun müddətdir ATƏT-in Minsk Qrupunun formatını dəyişdirmək, buraya yeni dövlət və ya dövlətlərin daxil edilməsini istəmişdi. O zaman Almaniyani nəzərdə tutaraq belə bir təklif irəli sürülmüşdü. Amma eyni zamanda Avropa İttifaqının özü də belə bir

təşəbbüslə çıxış etsə və bu nüfuzlu beynəlxalq təşkilatın nümayəndəsi Minsk Qrupunun tərkibinə daxil edilse, bu, danışıqlar prosesinə dinamizm verə bilər və qərarların qəbul edilməsini asanlaşdırar: "Azərbaycan bu təklifi də bir zamanlar verib ki, Avropa İttifaqının nümayəndəsinin Minsk Qrupunun tərkibinə daxil edilməsi çox müsbət hal olardı, danışıqların intensivliyini artırır və nəticələrini sürətləndirərdi. Bax, bu nöqtəyi-nəzərdən mən də hesab edirəm ki, Avropa İttifaqının Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi üçün danışıqlara cəlb edilməsi haqda deyilən fikirlər çox müsbət fikirlərdir. Bu fikir və təklif ciddi şəkildə gündəmə gətirilməli və reallaşmasına çalışılmalıdır".

Ermənistanın buna necə münasibət ortaya qoyacağına gəlincə, politoloq xatırladı ki, vaxtilə mərhum prezident Heydər Əliyevin dövründə ABŞ-ın Minsk qrupuna daxil edilməsinə Ermənistan etiraz edirdi. Amma mərhum prezidentin söyləri nəticəsində Ermənistan mövqeyindən geri çəkildi və ABŞ-ın Minsk Qrupuna daxil edilməsinə nail olundu: "Mən belə hesab edirəm ki, Ermənistan Avropa İttifaqının da danışıqlarda vasitəçiliyinə razı olmadığını bildirəcək, lakin yuxarıda xatırladığım nümunə onu deməyə

əsas verir ki, ciddi iş aparmaqla Avropa İttifaqının danışıqlar prosesinə daxil edilməsinə nail olmaq mümkündür. Nəticə etibarilə bu, Dağlıq Qarabağ məsələsinin həllinə müsbət stimullar gətirə bilər. 26 ölkədən ibarət Avropa İttifaqının təmsilçisinin prosesə qatılması ciddi məsələ olardı. Avropa İttifaqı dünya düzeninin formalaşmasında, münaqişə ocaqlarının söndürülməsində çox aktiv iştirak edir. Güman edirəm ki, ATƏT-də də həlledici sözə malik olan Avropa İttifaqı ölkələri lazım gəlsə Ermənistanı susdura bilər".

Politoloq Elşən Mustafayev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycan bütün parametrləri ilə Avropa İttifaqının hər zaman marağında olan ölkə olub. Müstəqillik əldə ediləndən sonra Aİ ölkələri ilə əlaqələr də məhz bunun nəticəsidir. Aİ-nin Dağlıq Qarabağ problemi-nin həlli ilə bağlı müxtəlif zamanlarda təklifləri olub. Eyni zamanda Aİ rəsmiləri ilə bu barədə danışanda məsələnin həlli ATƏT-in Minsk Qrupu üçlüyünə həvalə olunduğu üçün prosesə aktiv qoşula bilmədiklərini bildiriblər: "Əslində 20 ildən artıqdır ki, ATƏT-in Minsk Qrupu vasitəçi olaraq problemin həllində hansısa irəliləyişə nail olmayıb. Üçlükdə olan Fransa və Rusi-

yanın maraqlarını nəzərə alsaq, hansısa uğurlu sonluqdan danışıq bilmərik. Zaman-zaman təklif olunub ki ATƏT-in Minsk Qrupu tərkibində dəyişikliklər olsun. Problemdə konkret maraqları olsa da həll istiqamətində açar dövlət kimi Rusiyanın həmsədrliyində qalmasına razılıq vermək olar, amma Fransanın oradan çıxarılıb başqa dövlətlə əvəz olunması həmişə məqsəduyğun hesab olunub. Hesab edirəm ki, Aİ-nin bu formatda təmsil olunması bu gün üçün ən uğurlu addım olardı. Bilirik ki, Aİ dövlətlərinin hamısı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır. Onların arasında Ermənistanla yaxınlığı ilə seçilən maraqlı dövlətlər olsa da, sayları çox azdır və veriləcək qərarların nəticələrinə təsir etmələri imkanları yoxdur. Prosesin bu istiqamətdə getməsinə Ermənistan etiraz edərsə, o zaman problemin həll olunmasında maraqlı olmadığı ortaya çıxar ki, bundan da biz istifadə edə bilərik. Müxtəlif zamanlarda müxtəlif dövlətləri Minsk Qrupu tərkibinə daxil etməklə bağlı çağırışları görmüşük. Bu sırada Türkiyənin adı da hallanıb. O zaman Ermənistan belə təkliflərə etirazının səbəblərini əsaslandırmağa cəhdlər edirdisə, Aİ-nin həll prosesinə rəsmi olaraq qoşulmasına etirazını əsaslandırma bilməyərək. Hesab edirəm ki, Aİ-nin təmsil olunduğu formatda hansısa nəticələrin əldə olunması ehtimalları ola bilər. Ancaq hər mənada tükənmiş hazırkı Minsk Qrupunun fəaliyyətindən kimlərsə nəşə gözləyirsə, deməli, özləri özlərini aldadırlar".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanın əməkdar hüquqşünası, hüquq elmləri doktoru, professor İlham Rəhimov "Yeni Müsavat"a eksklüziv müsahibə verərək Qazaxıstan səfərindən, orada "Cinayət və cəzanın fəlsəfəsi" kitabının təqdimatından, Qazaxıstanın hüquq sisteminin özəlliklərindən danışib. Müsahibəni təqdim edirik:

rincə, həmin 7 prinsip mühakimənin ədalətli olmasının qarantıdır.

- **Maraqlıdır, niyə prinsip yox, daş?**

- Bu sualı mən də onlara verdim. Dedilər ki, əski türklər qərar vermə anına "bütün daşları toplamaq zamanıdır" deyirmişlər. Yeni bütün səbəbləri incələyərək nəticə çıxarmaq

Bu, apelyasiya mərhələsində saxtalaşdırmaların qarşısını ciddi şəkildə alır. Məhkəmə qərarlarının icrası mexanizmi də yetərincə sürətlidir. Ən bəyəndiyim məqamlardan biri də ağsaqqal institutunun alt məhkəmə strukturu kimi yaradılması və məişət problemləri, xırda cinayətlərlə bağlı geniş tətbiq edilməsidir. Barış Məh-

hər kəsin alqışını qazandı. Diqqətimi çəkən bir məqam da Qazaxıstanda rəhbər-ışçı münasibətlərinin çox yüksək səviyyədə qurulması oldu. Hər kəs elminə, savadına görə qiymətləndirilir, bəzən diskomfort həddinə qədər yüksələn rəhbər eqosu, basqısı qətiyyəni hiss edilmir. Demokratik ortam var, insanlar fikirlərini sər-

"Qaydasız söyüş" duelleri

Samir SARI

O məşhur əhvalatı bəlkə də üçüncü dəfə yazmağa məcburam - qoy bilməyənlər də bilsinlər. Xüsusilə də gənc nəsillər.

Hadisə ötən əsrin 70-ci illərində Bakıda, elitar sənət camiasında vaxt olub. İştirakçıların adını çəkməyim məqsəduyğun deyil. Çünki inciyənlər, hətta əbəs yerə təkzib etməyə çalışanlar ola bilər.

Deməli, iki məşhur bəstəkar olub və bunların arasında ciddi sənət rəqabəti, qarşılıqlı qısqanclıq, hətta düşmənçilik varmış, hər fürsətdə bir-birinin dalınca pis şeylər danışmışlar. Bir gün bir məşhur dirijorla bir məşhur müğənni-şanson-yə həmin şəxslərin də qatıldığı tənənəli tədbirə gedirlər. Dirijor hamıyla xətir-hörmətli olduğundan əvvəlcə məşhur bəstəkarın (şerti olaraq A. deyək) birinə rast gəlir. Xoş-beşdən sonra A. başlayır düşməni B.-nin dalınca danışmağa, deyir, o, yaramazdır, alçaqdır, vicdansızdır, istedadsızdır və s. Dirijorla müğənni dərddi A.-ni səbrlə dinləyirlər, amma müğənnidən fərqli olaraq dirijor onun dediklərini təsdiqləyir, deyir, düz deyirsən, haqlısan.

Tərəflər ayrılır, bir qərdəndən sonra müğənni və dirijor bu dəfə salonun o başında bəstəkar B.-yə rast olurlar. O da A.-nin dalınca pis-pis danışır, deyir, A. istedadsızdır, vicdansızdır, alçaqdır, yaramazdır və s. Dirijor bu dəfə də B. deyənə razılaşır, təsdiq edir, deyir, düz deyirsən, haqlısan.

Müğənni səbrini basır, dirijor bəstəkardan aralanan kimi ona deyir: "Ay qardaş, sən nə təhər adamsan, A. B.-ni söyür, ona "haqlısan" deyirsən, B. də A.-ni söyür, ona da "haqlısan" deyirsən. Hansı haqlıdır?"

Dirijor səmimi şəkildə deyir, Mirzə, vallah, ikisi də haqlıdır...

Son vaxtlar adam tez-tez o məşhur dirijorun vəziyyətinə düşür. Bir də görürsən, tərəflər sosial şəbəkədə bir-biri ilə qırğına çıxdılar. Biri öz düşməninə "alçaq" deyir, düşməni də qayıdıb ona "əxlaqsız" bağırır, azacıq araşdıranda aydın olur ki, ikisi də düz deyir.

Məsələn, qürbət eldə əziyyət çəkib pul qazanan ərinin papağını ana vətəndə yerə soxmaqda günahlandırılan qadının və onun rüsvay edilməsini göstərən videonu çəkib internet resurslarında paylaşan şəxsin arasındakı qovğada adam bilmir ki, kimi haqlı saysın. Hər tərəfin özünə görə haqlı məqamları var. Birini dinləyirsən, görürsən, düz deyir, ortada xəyanət varsa, rüsvayçılıq da var, ceza da olmalıdır. O birini dinləyirsən, görürsən, o da düz deyir, 20-25 yaşlı gəlini ana yanında qoyub, rusiyalarda sərt küləyin, yağışın altında "əziyyət çəkəndə" külek bir gün o papağı aparmalıydı.

Yaxud, məşhur jurnalistlərin qovğasını götürək. Onların bir-birinə nə dediklərindən çox, xalqın, daha dəqiqi, sosial şəbəkə istifadəçilərinin onlar haqqında nə yazdıqlarına baxmaq. Söyüşün faylı, skrinşotu bir qəpikdən...

Ümumiyyətlə, nə vaxt sosial şəbəkədə mərhum akademik Cəlil Əliyevə kütləvi şəkildə rəhmət oxuyurlarsa, bilir-sən ki, dünən axşam Mirşahin "Real" TV-də öz müəllif verilişində nəse bir yazı oxuyub. Bu son 5-6 ilin trendidir, unikal Azərbaycan özəlliyidir.

Əslində söyüş nöqtələrinin söyüşlə susdurulması ənənəsi bizdə lap qədimlərdən var. Söyüşənlərə tamaşa edənlər, mənzerədən ləzzət alanlar və tərəflərin hər ikisini haqlı sayanlar da elə o vaxtdan mövcuddur.

Hazırda "Mirşahin nahaq bir qadın haqqında belə şeylər danışır" deyən çoxluqla yanaşı, "Mirşahin düz deyir" deyən azlıq da var. Eyni zamanda bəziləri "Sevinc Osmanqızı süddən çıxmış ağ qaşığı deyil, o da o vaxt "Xocalı qırğınıni Azərbaycan əsgəri törədir" deyirdi" yazırlar. Bu dəfə də çoxluq Osmanqızını qınayır, azlıq müdafiə edir.

Bizim bütün qovğalarımız bu cürdür. İntehası, söyüşlər, ağır sözlər, canincidən kəlmələr havada uçuşanda abırılı adamlara xoş gəlmir, davanın ləzzəti qaçır, məsələ "qaydasız söyüş" xarakteri alır. Axırıncı söyüşmələrdə tərəflər yeddi arxa dönəndən başlayır, söhbəti ana-bacı, var-yox mərtəbəsinə qədər irəlilədirlər.

Deyəsən, biz söyüşçüllükdə ispanları, rusları arxada qoymaqdayıq. Şimal qonşularımızla iki yüz il birlikdə yaşadığımız, öyrəndiyimiz yalnız bu oldu - söyüş. Heç olmasa, bir qaydası olsun...

"Bu iki faktor olmasa, Qərb Rusiyani çoxdan parçalamışdı"

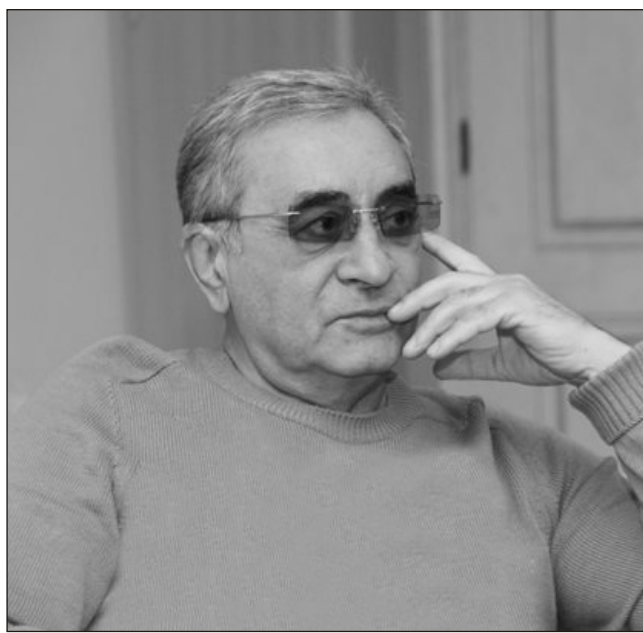
İlham Rəhimov: "Tarixə damğanı hər zaman ölkələrin ərazilərini genişləndirən hakimler vurur, Putin də Krıma görə ruslar üçün bu mərtəbədədir"

- *Professor, bir neçə gün öncə Astanada sizin "Cinayət və cəzanın fəlsəfəsi" əsərinizin qazaxca versiyasının təqdimatı keçirilib. Bu ideya necə yarandı?*

- Bu əsər bir neçə dilə tərcümə edilib, bir neçə ölkədə təqdimatı keçirilib. İtaliyada, İsraildə, Çində təqdimatlar hazırlıq gedir. Qazaxların təklifi, açığı, mənim üçün gözlənilməz oldu. Ölkənin tanınmış cinayət hüququ professorlarından Esbergen Alauxanov bizim oktyabrda Bakıda keçirdiyimiz "Beynəlxalq terrorizm və müasir şəraitdə ona qarşı mübarizə" adlı beynəlxalq konfransa qatılmışdı. Orada bildirdi ki, əsər çap edildəndən onun qazaxcaya tərcüməsi ilə məşğuldur və yaxınlarda kitab Astanada çap ediləcək. Noyabrda əsərin çap edildiyi, Qazaxıstanın hüquq ictimaiyyətinin ciddi marağına səbəb olduğu xəbərini aldım. Təqdimat keçirmək təşəbbüsünü də Qazaxıstan tərəf irəli sürdü. Noyabrın 30-da Astanada yüksək səviyyədə təşkil olunan təqdimatda mənə ən çox sevinc verən mərasimin çox faydalı elmi müzakirəyə çevrilməsi oldu. Öncə təqdimatın Astana Milli Kitab Mərkəzində keçirilməsi planlaşdırılmışdı. Sonradan Alauxanov Senat sədrinin bizi təqdimat üçün parlament binasına dəvət etdiyini dedi və mərasim orada baş tutdu. Senatın sədrinin, senatorların, ölkənin hüquq ictimaiyyətinin çox maraqlı çıxışları oldu. İkinci təqdimat isə Qazaxıstan Ali Məhkəməsinə keçirildi. Ali Məhkəmədə bizim heyət üçün Qazaxıstan məhkəmə-hüquq sistemi haqqında geniş prezentasiya da təşkil olunmuşdu.

- *Bu islahatların əsasında nə dayanır?*

- İnsan faktoru. Ümumiyyətlə, bu gün Qazaxıstanda aparılan islahatların mərkəzi insandır. Qazaxlar məhkəmə-hüquq islahatlarını şərti olaraq "Ədalət mühakiməsinin 7 daşı" adlandırırlar. 7 daş 7 prinsip deməkdir. Onların fik-

məqamı. Bu örf-adət türk töresinə bağlı Qazaxıstan cəmiyyətinin məhkəmə hüquq islahatlarında da yer alıb.

- *7 prinsip necə müəyyən olunub?*

- Beynəlxalq hüquq sisteminin hərtərəfli, dərin araşdırılması nəticəsində. Ali Məhkəmənin sədri bildirdi ki, prezident Nursultan Nazarbayev ondan məhkəmələrdən prezidentə, digər rəhbər işçilərə şikayət yazılması praktikasına son qoyulması üçün tədbirlər görməsini istəyib. Aydın ki, ədalətli mühakimə olmadıqda vətəndaş dövlət və hökumət rəhbərlərindən yardım istəyir. Nazarbayevin tapşırığı üzrə bir neçə ölkənin hüquq sistemi öyrənilib. Qazax kadrlar bəlli bir müddət müxtəlif ölkələrə ezam edilib, orada köklü araşdırmalar aparılıb, daha sonra hüquq sistemi rəhbərliyinin həmin heyətin iştirakı ilə keçirdiyi geniş müzakirələrdə ölkə üçün ən uyğun yollar seçilib. Gördüyüm qədər Qazaxıstan bu sahədə çox irəliləyir. Mənə bildirdilər ki, islahatlara qədər vətəndaşın 10 gününü alan mürciət mərhələsi 10 dəqiqəyə endirilib. Bütün sistem vətəndaşın problemini çözmək üçün səfərbər olunub. Protokol yazılması ənənəsindən imtina edilib, bütün məhkəmə prosesləri lentə alınır.

kəməsi adı verilən bu struktur həm problemlərin qarşılıqlı anlaşma şəraitində çözülməsinə imkan yaradır, həm də insanların cəza alma faizini azaldır. Bu islahatlar ona gətirib çıxarıb ki, 20 il öncə azadlıqdan məhrum etmə cəzası 50-55 faizdən 25-28 faizə enib.

- *Qazaxıstanın qədr hazırlığı məsələsinə də ciddi diqqət ayırır. Bu sistemlə tanışlıq imkanınız oldumu?*

- Bu dövlətin prioritetlərindəndir. Bu gün çox sayda qazax gənci dövlət hesabına dünyanın ən prestijli universitetlərində təhsil alır. Onların hamısının ölkəyə qayıdıb layiq olduqları işlə təmin olunması üçün dövlət hər imkanı yaradıb. Nəticədə Qazaxıstanda çox savadlı gənc kadrlar ordusu var. Bu gənclik gerçəkəndə də Qazaxıstanın milli sərvəti və gələcəyə qoyulan ciddi yatırımıdır. Gender məsələsinə də xüsusi diqqət ayrılır. Bu məsələ dövlət başçısının xüsusi nəzarətindədir. Ali Məhkəmədə ədalət mühakiməsinin 7 daşı fəlsəfəsini bizə anladan gənc qızın savadına, təqdimat bacarığına bütün heyət heyran qaldı. Bir neçə ölkənin hüquq sistemi professionalarının, eyni zamanda öz ölkəsinin hüquq sistemi rəhbərlərinin qarşısındakı rahat, sərbəst, ən əsası, dolğun çıxışı ilə

bəst ifadə edirlər, müzakirələrdən çəkinmirlər və bütün bu faktorlar Qazaxıstanda sağlam bir mühit yaradıb. Bütünlükdə bu ölkənin təcrübəsindən yararlanacağımız çox məqamlar var.

- *Siz eyni zamanda iş adamsız. Rusiyadakı iqtisadi durum stabilləşməyə doğru gedirmi?*

- Dünya iqtisadi böhranı bir çox ölkələrə təsir etdi. Ancaq milli valyutası ucuzlaşan tək Rusiya deyildi. Bir sıra ölkələr, o sıradan Azərbaycan da bundan keçdi. Bir məsələni unutmayaq ki, Rusiya nəhəng ölkədir. Təkcə silah satışının dövriyyəsi 50 milyard dollardır. Rusiya neft ixracına görə dünyada 2-ci, qaz ixracına görə 1-ci yerdədir. İki şimal axını, Türkiyə üzərindən daha 2 kəmərin dünyanın az qala 1/3-ünü qazla təmin edir. İndi də Çinə qaz xətti çəkilir. Bunlar nəhəng gəlirlər deməkdir. Avropa Rusiyaya texnoloji satmır. Olsun... Enerji məsələsində Avropa da birmənalı Rusiyadan asılıdır. Bu iki faktor olmasa, Qərb Rusiyani çoxdan parçalamışdı. Ancaq iqtisadiyyatlar bir-birinə o qədər bağlıdır ki, münasibətləri tamamilə qırmaq heç kimə faydalı deyil. Rusiyanın belə zəngin sərvətləri varkən onu çökdürmək mümkün deyil. Rus xalqının mental düşüncəsinin də bu məsələdə rolu böyükdür. Mərhumiyyətlərə mehəretlə dözürlər, aza qane olurlar. Onlar üçün millət, dövlət təəs-sübkeşliyi o qədər güclüdür ki, heç kim öz şəxsi mənfəətini bu məsələdən öne çıxarmır. Rus xalqı Putinə dayaqdır.

Çünki ölkənin ərazilərini genişləndirib, dövlətin əzdrətini artırıb. Bu, yalnız Rusiyada belə deyil. Tarixə damğanı hər zaman ölkələrin ərazilərini genişləndirən hakimler vurur. Digərlərinin sadəcə adı xatırlanır. Putin də Krıma görə ruslar üçün bu mərtəbədədir. Hakimiyyət-vətəndaş birliyi olduğu zaman isə dövlətin siyasəti də, iqtisadiyyatı da güclü olur.

**"Saçı qırılmış
gəlin" yazılmalıdır**

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

**"Bunlar bizim dəstədir,
Ermənilər xəstədir"**

(1988-ci il Meydan hərəkatımızın şüarlarından)

Həmişə bundan qorxuruq. Başımıza gəldi. Neçə illərdir millət düşünürdü ki, İrəvanı alsaq bayrağı həyəcədən, sevincdən birdən çaşıb tərsinə asırıq. İndi deyir 3 deputatımız İrəvana bayrağımızı taxmışdır, ancaq yaşıl zolaq yuxarıda qalıbdır. Deputatlar deyir bu, yalandır, bayraq düz asılmışdı. Onları istəməyənlər isə dirəşiblər.

Əslində bu bayrağı düz-tərs asmaq məsələsindən hansısa yolla qurtulmağımız lazımdır. Məndən olsa deputatxanada təzə qanun düzəldərdik, orda yazardım: "Bayrağı istənilən formada asmağa icazə verilir, tək niyyətin düzgün olsun". Vəssalam. Bununla da xeyli demaqqoqun ağı yumulardı. Yoxsa görürsən hökumət hansısa bəynəlxalq tədbir düzəltdi, respublikamızın şöhrəti aləmə yayıldı, təyyarəyə 2 ton bayraq vurub İspaniyaya apardıq və sairə, lakin bir vələdüznə bloqqərdən-zaddan olur, qurdalayır fotoları, özündənrazı şəkildə şərh verir: "Buna baxın, ay haray, bayraq tərs asılıb, binnarın vətənpərvərliyi elə budur!"

Sənin gözüne girsən elə bayrağın dirəyi. Qoyasan elə nöqsan axtaralar. Niyə müsbət şeyləri də görmək istəmirlər? Axı həyat ağı və qara rənglərdən ibarət deyildir. (Həyatın ağı və qara rənglərinin də düzgün sıralanmadığını iddia edənlər olur). Məsələn, gələn ildən yaşayış minimumu 13 manat artacaqdır! Gör bu artımla nə qədər verməşəl almaq olar! Bayraq tərs asılıbmış... Yox, bunlar düzələn deyil.

Hər halda, sevindirici faktıdır ki, bayrağımız İrəvanda dalğalanıb, bu işdə Mətbuat Şurasının sədri Əflatun müəllimin böyük rolu olmuşdur. Əflatun müəllim orada məsciddə də namaz qılıbdır. İndi bədxahlar bu namaz formasına da ilişirlər. Dəhşətdir. Yenə də unudurlar ki, insanın inancında əsas olan niyyətdir, forma üçüncü dərəcəli şeydir. Kitabda da yazılıbdır, deyir su olmasa, qumla dəstəməz ala bilərsən. Belələri üzündən uca şeyximizin Cəxiyadakı namaz otağını kafirlər işğal elədilər. Təki İrəvanı qaytararaq, lap erməniyə dayı da demək olar.

Üstəlik, Əflatun müəllimin başını xırda-xuruş qeybət və böhtanlarla qatanlar Mətbuat Şurasını hazırda olduqca aktual bir problemin həllindən yayındırırlar. O problem bundan ibarətdir ki, bir nəfər kişi xeylağı öz zənənini zina üstündə tutduğu iddiasıyla işgəncəyə məruz qoyubdur, saçını qırıbdir. Daha doğrusu, bütün respublika jurnalistləri hadisəni "Başı qırılmış gəlin..." ifadəsiylə şərh edir. Halbuki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun əməkdaşı Dilaver bəyin, o cümlədən Nazirlər Kabineti yanında Dil Komissiyasının sədri Telli xanımın birgə rəyinə görə hadisə "saçı qırılmış gəlin" şəklində ifadə olunmalıdır.

Doğrudan da, videodan aydın görürük ki, qadının yalnız saçını qırılır, qaşları, kirpikləri isə yerindədir. Ancaq Mətbuat Şurasının hələ respublika jurnalistlərinin 2-ci qurultayında qəbul elədiyi direktivə əsasən ana dilimizin KİV-də qorunması üçün kirpikləri yerində olan adam başı qırılmış sayıla bilməz, uzağı saçını qırılmış sayılmalıdır. Mənim yadıma gəlir, Şəhriyar klubunda keçirilən o iclasda Əflatun müəllim KİV-lərimizin dil nöqsanları temasında özünün məruzəsində bunu xüsusi və haqlı olaraq dəfələrlə vurğulamışdı ki, bəzən jurnalistlər saçını kəsdirən adamı qəzetdə "başını kəsdirən adam" kimi yazırlar, nəticədə isə respublikamızda asayışın düzgün qorunmadığı barədə uydurma iddialar yaranır, düşmən dəyirmanına su tökülür.

Hazırda da problemə bağlı ağsaqqal, peşəkar, ziyalı movqeyinə ehtiyac vardır, ancaq yuxarıda qeyd elədiyim kimi, bəzi yaramazlar imkan vermirlər. Ümid edək MŞ rəhbərliyinin başı tezliklə belə donqili mövzulardan açılar, ana dilimizin qorunması, jurnalistikada şəkilçi və kök münasibətləri, erməni budaq cümləsinin düzgün və tərsdən yazılışı kimi ciddi temaları bizə izah edərlər.

Sözləşmə, gəlinlərin respublikanın ictimai-siyasi həyatında aktivlik fazası yenidən yüksəlmişdir, bu da bizi sevincirməyə bilməz və söz verirəm, gələn yazılarımdan birində buna ətraflı toxunaram.

Fransanın "MBDA Systems" şirkəti Azərbaycana AS-TER 30, SAMP/T və "VL Mica" hava hücumundan müdafiə (HHM) sistemləri tədarük edəcək. Xatırladaq ki, aylar öncə də Fransanın Azərbaycana müasir silahlar satmağa hazırlaşması haqda xəbərlər yayılmışdı.

ATƏT-in Minsk qrupunun üç həmsədr ölkəsindən, xüsusilə, Avropa Birliyinin əsas dövlətlərindən sayılan Fransadan Azərbaycanın silah alması ölkəmiz adına müsbət dəyərləndirilir. Günlər öncə Rusiyanın Ermənistanı 100 milyon dollarlıq silah satacağı barədə məlumatlar yayılmışdı. Yayılan bu xəbərlərin fonunda bir sıra müzakirələr açılıb. Minsk qrupunun həmsədr ölkələrinin müharibə vəziyyətində olan Azərbaycan və Ermənistanı embarqo qoymayıb, əksinə silahlar satması ciddi suallar doğurur. Doğrudur, həmin dövlətlərdən Amerika nə Azərbaycana, nə də Ermənistanı silahlar satmır. Amma əvəzində hər iki ölkə Avropanın bir sıra dövlətlərindən silahlar alırlar. Ekspertlərin bununla bağlı fikirləri birmənalı deyil.

Qərb Universitetinin Tətbiqi Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Fransanın "MBDA Systems" şirkətinin Azərbaycana AS-TER 30, SAMP/T və "VL Mica" hava hücumundan müdafiə (HHM) sistemlərini satmağa hazırlaşması Fransa-Azərbaycan münasibətləri tarixində yenilik olacaq: "Buna qədər iki ölkə arasındakı əlaqələr siyasi təmaslardan və iqtisadi əlaqələrdən ibarət idi. Fransanın bir neçə iri şirkəti Azərbaycanın enerji mənbələrinin işlənməsində də iştirak edir. Buna qədər iki ölkə arasında hərbi əməkdaşlıq olmayıb. Buna baxmayaraq, son illər Azərbaycanda hər il keçirilən silah sərğisində Fransanın silah istehsal edən şirkətlərinin sayı artır. Bu da ondan xəbər verir ki, bir gün hərbi əməkdaşlığa da start veriləcək. Fransanın Azərbaycana silah satacağı xəbəri ən azı bir ildir dolayı. Paris niyə Azərbaycana silah satmaq istəyir? Çünki Paris görür ki, Azərbaycan Rusiyadan, İsraildən, Pakistandan, Suriyadan, Ukraynadan, hətta Cənubi Afrika Respublikasından silah alır. Azərbaycan silah alışı on milyardlarla dollar xərcləyir. Başqa alternativimiz yoxdur. Torpaqlarımız işğal altındadır. Düşməndən güclü olmalıyıq. Ona görə də Azərbaycandan hardan mümkündürsə silah alır. Fransa dünyanın iri silah istehsalçılarından. Ancaq Fransa və digər Avropa ölkələri Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə görə illər öncə qeyri-rəsmi şəkildə Azərbaycana və Ermənistanı silah satışına embarqo qoyublar. Ancaq bu embarqo yarmaq asandır. Məsələn, əgər Azərbaycan hər hansı Avropa ölkəsindən silah almaq istəsə, bunu üçüncü ölkələrin vasitəsilə də həyata keçirə bilər. Bu praktikadan bir çox ölkə istifadə edir. Ancaq belə sövdələşmələrin həcmi böyük olur. Fransa həm də onu görür ki, Azərbaycan onsuzda digər ölkələrdən silah və hərbi texnika alır. Yeni başqa sözlə Avropa Birliyinin qeyri-rəsmi tətbiq et-

Ermənistan təlaşda.

Azərbaycana silah

satan ölkələr artır

Elxan Şahinoğlu: "Fransadan sonra başqa Avropa dövlətləri də Azərbaycana silah və hərbi texnika satmağa başlayacaq"

diyi embarqodan elə Avropa ölkələri ziyan görürlər. Ona görə də bəlkə Fransa Avropada ilk ölkə olacaq ki, Azərbaycana rəsmən silah satacaq. Bu məsələlər Fransa prezident Emmanuel Makronun Azərbaycan səfəri zamanı həll olunacaq. Əgər Makron imzasını qoysa, Fransanın məşhur silah istehsalçıları sürətlə Azərbaycan bazarında yer tutmağa çalışacaqlar. Bu həm Fransanın iri silah istehsal edən müəssisələrinə, həm də Fransanın özünə xeyirdir ki, milyardlarla dollar həcmində qazanc əldə edəçəklər. İndiyə bu qədər bu milyardlar əsasən Rusiyaya və İsrailə çatırdı. Azərbaycan bu iki dövlətin hər birindən az qala 5 milyard dollar civarında silah və hərbi texnika alır. İndi Fransa bu paya şərik olmaq istəyir. Əgər Fransa Azərbaycana silah satmağa qərar versə, daha sonra eyni addımı Almaniyaya da atacaq".

Politoloq onu da vurğuladı ki, rəsmi Bakı Parisin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə görə illər öncə qeyri-rəsmi şəkildə Azərbaycana və Ermənistanı silah satışına embarqo qoyublar. Ancaq bu embarqo yarmaq asandır. Məsələn, əgər Azərbaycan hər hansı Avropa ölkəsindən silah almaq istəsə, bunu üçüncü ölkələrin vasitəsilə də həyata keçirə bilər. Bu praktikadan bir çox ölkə istifadə edir. Ancaq belə sövdələşmələrin həcmi böyük olur. Fransa həm də onu görür ki, Azərbaycan onsuzda digər ölkələrdən silah və hərbi texnika alır. Yeni başqa sözlə Avropa Birliyinin qeyri-rəsmi tətbiq et-

münasibətlərini gərginləşdirməyə dəyməzdi. Bu gərginlik Ermənistanın və Dağlıq Qarabağ separatçılarının marağına xidmət edir. Fransa prezidentinin oktyabr ayında birinci olaraq Azərbaycanı deyil, Ermənistanı səfər etməsi də Bakıda narazılıqla qarşılandı. Ancaq Fransanın prezidentini yaxın aylarda Azərbaycana da səfər etməlidir. Makronun Azərbaycanı səfəri Ermənistanı etdiyi səfərdən fərqlənəcək. Ermənistanı kasıb dövlətdir. Fransa-Ermənistan iqtisadi münasibətlərinin həcmi böyük deyil. Fransa-Azərbaycan iqtisadi və ticarət əlaqələrinin həcmi isə milyardlarla avroya hədəflənib. Ona görə də Makronun Bakıda hərbi əməkdaşlığa start verəcəyi mümkündür. Sadəcə, bu halda Makron Ermənistanı erməni lobbisinin təzyiqləri ilə üzləşəcək. Erməni lobbisi Makronun Azərbaycanı silah satması qərarına kəskin etirazını bildirecək. Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyi də böyük ehtimalla narazı bir açıqlama yayınlayacaq. Ona görə də Makron seçməlidir: ya erməni lobbisi və Ermənistan, ya da Azərbaycanla hərbi əməkdaşlığa start verib ölkəsi üçün yeni və bahalı kontraktlar əldə etmək. Fransa Azərbaycana silah və hərbi texnika satmağa qərar versə Rusiya nümunəsi müraciət edə bilər. Rusiya Ermənistanı Fransadan da yaxındır, strateji mütəfiqidir. Buna baxmayaraq, Rusiya Ermənistanın düşməni - Azərbaycana silah satır. Doğrudur, İrəvan və Rusiyadakı ermənilər buna etiraz edirlər, ancaq Kremlin si-

yasetini dəyişə bilmirlər. Digər tərəfdən, İrəvan Rusiyanın Azərbaycanı silah satmasına görə Moskva ilə əməkdaşlıqdan imtina etmir. Eyni ilə Fransa da Azərbaycana silah və hərbi texnika satmağa başlasa, İrəvanın və erməni lobbisinin Parisə qarşı etirazı uzun sürməyəcək. Çünki Fransadan sonra başqa Avropa dövlətləri də Azərbaycana silah və hərbi texnika satmağa başlayacaq. Digər tərəfdən İrəvan Azərbaycanı silah satışına görə Fransa ilə münasibətlərin azalmasına getməyəcək. İrəvan rəsi-onal qərar verəcək. Ermənistanı narahat edən odur ki, İrəvanın başqa dövlətlərdən silah almağa pulu yoxdur. Məsələn Fransa Azərbaycandan sonra Ermənistanı da silah satmağa hazır olduğunu açıqlaya bilər. Ancaq bunun üçün Ermənistanın pulu yoxdur. Və ya Fransa da Rusiya kimi Ermənistanı silah almaq üçün kredit xətti açma bilər. Rəsmi Bakının gələcəkdə ABŞ-dən də hərbi texnika alışı istisna deyil. ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Con Bolton Bakı və İrəvanda olarkən belə təkliflə çıxış etmişdi. Bakı bu təklifdən istifadə edə bilər. Doğrudur, Ağ Ev Azərbaycana silah satmaq istəsə, buna qarşı Konqres çıxma bilər. Çünki Konqresdə erməni lobbisinin mövqeyi güclüdür. Ancaq Donald Tramp Administrasiyası bu maneəni aşma bilər. Yeter ki, Ağ Ev Ukraynaya satdığı kimi Azərbaycana da silah satmağa qərar versin".

□ **Cavansir ABBASLI**
"Yeni Müsavat"

Ermenistanda 9 dekabr növbədənə parlament seçkilərinə 4 gün qaldı. Artıq seçkilərə buraxılan siyasi qüvvələr arasında neçə gündür amansız təbliğat savaşı gedir. Bu savaşa diqqət mərkəzində olan mövzulardan biri və birincisi isə Rusiyaya və onun işğalçı ölkədəki hərbi bazalarına münasibət, ümumiyyətlə, may inqilabından sonra Moskva ilə münasibətləri necə qurmaq barədədir.

Gələn məlumatlara görə, cəmiyyətdəki ovqatdan xəbərdar olan baş nazir əvəzi Nikol Paşinyan və ona sadıq qüvvələr, həmçinin lideri təzəcə həbsxanadan buraxılan "Sasna Tserer" radikal-terrorçu qruplaşmanın təmsilçiləri daha çox seçici səsi almaqdan ötrü Rusiya əleyhinə təbliğatda öndə gedirlər.

Yerli media da bu prosesdə geri qalmır. Məsələn, "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, qərbyönlü mövqeyi açıq görünən armenianreport.com saytının dünənki baş məqaləsində deyilir: "Bizə ən böyük təhlükə keçmiş müdafiə naziri Viqen Sərkisyanın söylədiyi kimi, heç də Azərbaycanın 100 minlik ordusu yox, Rusiyanın daxilindəki "5-nci kolonu"dur. Erməni dövlətini sərhəddə düşmənin təhdid elədiyini hamımız yaxşı bilirlik və bizim formada olan gənc uşaqların söyləri ilə bu təhlükə neytrallaşdırılır. Bəs Ermənistanın və "arsax"ın daxilindəki təhlükəni necə neytrallaşdırmalı? Ermənistanı nəinki Rusiya orbitində saxlamağı, onu imperiya tərkibinə daxil etməyi arzulayan daxilədəki "beşinci kolon"dan necə qurtulmaq olar? Bizcə, dekabrın 9-da bizim xalq bu suallara cavab verəcək və biz onları tarixin zibilliyinə göndərə biləcəyik".

Ermənistandakı seçki öncəsi durum təbii ki, Rusiya rəsmiləri və bu ölkənin ekspert dairələri

Şimaldan hədələr ciddiləşir - "Putin Ermənistandan bazaları çıxarmayacaq!.."

Rusiya nəşri işğalçı ölkədə seçkiöncəsi daha da güclənən anti-Rusiya ovqatından yazdı: "Ermənilər pulumuzdan və silahımızdan imtina etmirlər, amma Gümrü bazasına qarşı çıxırlar"; Ermənistan təlatüm astanasında...

nin, həmçinin KİV-lərinin məxsusi diqqətindədir. Şərh və rəylərdə işğalçı ölkədə 9 dekabrın sonra Rusiyaya münasibətdə nələrin baş verəcəyi və qarşılaşdığı Moskvanın hansı konturn-addımlar ata biləcəyi təhlil edilməkdədir.

Şərh və bəyanatlardan çıxan ümumi qənaət belədir ki, Rusiya seçkilərinin nəticələrindən narahatdır, çünki bu nəticələrə

xeyley dərəcədə işğalçı ölkədə son zamanlar daha da güclənən anti-Rusiya ovqatı həlledici təsir göstərə bilər. Eyni zamanda Rusiyadan Ermənistanı ünvanlı, "müalicəvi doza"dan artıq xəbərdarlıq və hədələr səslənməkdədir.

Yeri gəlmişkən, neçə gündür İrəvanda "Lazerev klubu" adlanan, əsas hədəfi işğalçı ölkəni seçkilərdən sonra da Krem-

lin siyasi-hərbi arealında saxlamağa xidmət edən və Rusiya qırğıllarının (Konstantin Zatulın, Stanislav Tarasov, Vladimir Kazimirov, Vladimir Yevseyev və başqaları) aparıcı olduğu təzə formatda diskussiya davam edir. Hədəf Rusiyanın Ermənistan üçün nə dərəcədə vazkeçilməz müttəfiq olduğunu ona xatırlatmaq, Ermənistanın "uzağa" getməsinə imkan verməmək,

əks halda, onu hansı acı aqibətin gözlədiyi barədə xəbərdar etməkdir.

Diqqət çəkicidir ki, rusiyalı emissarlar Ermənistanı, onun təzə rəhbərliyini həm də Azərbaycanla, onun üstün hərbi qüdrəti ilə qorxutmağa çalışırlar. Yeni Moskvanın ülvi məqsədi heç də Qarabağ probleminin tezliklə həlli yox, əksinə, bu problem hesabına Ermənistan və Azərbaycanı bacardıqca uzun müddət öz orbitində saxlamaqdır.

Rusiya mediası da, demək olar, hər gün Ermənistandakı seçkilərdən və oradakı ictimai-siyasi ovqatdan yazır.

"Maraqlıdır ki, Ermənistanda heç kim Rusiyanın pulundan və silahından imtina eləmir, ancaq Gümrüdə Rusiya hərbi bazasının yerləşməsinə qarşı hamı, feal şə-

bazaları Gürcüstan ərazisindən çıxarılıb. Yeni Ermənistanda baş verən inqilabla yanaşı, ermənilər həm də ondan vəcdə gəliblər ki, Gürcüstandan Rusiya bazalarının çıxarılması məhz indi prezidentin tutacağı bir xanımın adı ilə assosiasiya olunur. İndi necə olacaq, bu xanım öz təcrübəsini qonşu ilə bölüşəcək və ona gərəken köməyi edəcəkmi? Amma burada bir ciddi "əmna" var. Erməni nəşrinin yazdığına görə, Zurabişvili BBC-yə müsahibəsində maraqlı bir qeyd edib. Deyib ki, 2004-2005-ci illərdə xarici işlər naziri işləyərkən Putin "başqa cür" idi. "O vaxt biz onu bazaları Gürcüstandan çıxarmağa razı saldı bildik" - Zurabişvili söyləyib.

Rusiya nəşri bu yerdə erməniləri məyus edib: "Putin indi "tamam başqa cür" olmayacaq. Bu - birmənalıdır. Bəlkə Nkiol Paşinyan inqilab lideri rolunda deyil, dövlətin faktiki birinci şəxsi qismində təsdiqlənmiş biri kimi öz sözlərini və hərəkətlərini mövcud geosiyasi realıqlar uyğunlaşdırır. Ermənistanda parlament seçkilərindən sonra məlum olacaq ki, kimsə "dəyişibmi", dəyişibse nə dərəcədə güclü dəyişib və hansı tərəfə? Lakin Putin yüz faiz bazaları Ermənistandan çıxarmayacaq. Ola bilsin orada situasiya radikal şəkildə dəyişəcək və onda Putin Ermənistanı bazaları çıxarmaqla cəzalandıracaq".

Bu da Moskvadan seçkiöncəsi daha bir hədə-təhdid. Çünki xarici sərhədlərini belə rusların qoruduğu işğalçı Ermənistandan Rusiya hərbiçilərinin çıxması, Kremlin ona maliyyə və silah yardımını kəsməsi təvəüzkar üçün "təbii qanun" arxası üstə çevirmək" kimi ölümcül təhlükə demək olacaq. Bu təhlükədən isə Ermənistan yalnız bir halda qurtulub "üzü üstə" çevrilə, yəni normal vəziyyətə qayıda bilər: qonşu Azərbaycan və Türkiyə ilə, nəhayət, anlaşarsa...

□ **"Yeni Müsavat"ın analitik xidməti**

OPEK-də parçalanma, yoxsa...

Ekspert: "Qiymətlərə təsir uğrunda rəqabət getdikcə kəskinləşir"

Dünya neft bazarı iki hadisənin təsiri altındadır. Bunlardan biri ABŞ-Çin ticarət müharibəsinin birincinin qələbəsi ilə başa çatması, ikincisi isə Qəterin Neft İxrac Edən Ölkələr Təşkilatını (OPEK) tərk etməsidir.

Xatırladaq ki, Qəter 2019-cu il yanvarın 1-dən OPEK-dən çıxacaq. Qəterin enerji naziri Saed əl-Kabinin sözlərinə görə, 6-7 dekabr tarixlərində Rusiyanın da iştirakı ilə Vyanada keçiriləcək və neft hasilatının azaldılmasının müzakirə olunacağı "OPEK+" sammiti Qəterin qatılacağı son iclas olacaq.

Saed əl-Kabi həmçinin iddialara cavab olaraq bildirib ki, Qəterin OPEK-dən çıxmasının Səudiyyə Ərəbistanının onlara qarşı boykot siyasəti ilə heç bir əlaqəsi yoxdur: "57 ildir ki OPEK-in üzvü olan Qəter üçün bu qərarı vermək elə də asan olmadı. Amma bu illər ərzində OPEK-in neft istehsalı ilə bağlı qərarlarında ölkəmizin təsiri çox az idi. Bu qərarımız siyasi motivli deyil və texniki və strateji dəyişikliklə əlaqədardır. Bundan sonra Qəterin öz təbii qaz sənayesini inkişaf etdirmək söylərinə fokuslanmaq niyyətindədir. Təş-

kilatdan çıxmağımıza baxmayaraq, bütün digər qeyri-OPEK neft hasilatçıları kimi Qəter də öz öhdəliklərinə riayət edəcək".

Qeyd edək ki, OPEK-in faktiki lideri olan Səudiyyə Ərəbistanı İranda yaxınlaşdığına görə 2017-ci ilin iyunundan etibarən Qəterə qarşı siyasi və iqtisadi boykot tətbiq edir. Ər-Riyadın boykot siyasətinə Kərfəzin digər 3 ərəb ölkəsi də qoşulub. Bu baxımdan, Qəterin qərarının Səudiyyə ilə konfliktlərlə bağlı olmadığı deyilsə də, reallıqda 57 illik üzvlüyün dayandırılmasında bu amilin mühüm rol oynadığı şübhə doğurur.

Neft Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri İlah Şaban bildirir ki, Qəterin OPEK-i tərk etməklə bağlı bəyanat verməsi neqativ hadisədir: "Qəter və Səudiyyə Ərəbistanı siyasətdə antaqonist mövqelə dövlətlərdir. Qəterin OPEK-dəki xüsusi çəkisi 1,85 faizdir və onun qərarı bazara o qədər də təsir etmədi. OPEK di-

namik təşkilatdır, üzv dövlətlərin sayının xüsusi təsiri olmur".

İlah Şaban qeyd edib ki, Qəter Azərbaycandan az neft hasil edir və onun gündəlik hasilatı 600 min barelə çatır: "Azərbaycan neftinin təqribən 75 faizini Azəri-Çıraq-Günəşli (AÇG) bloku hasil edir - 588 min barel. Ümumən gündəlik hasilat isə 750 min barel səviyyəsindədir. Qəterin hasilatı isə 580 min bareldir. Qəter elə AÇG qədər neft hasil edir.

Həm də bu ölkə İran və Rusiyadan sonra dünyanın üçüncü qaz hasilatçısıdır. 77 milyon ton sızılmış qaz istehsal edir və qeyd

edirlər ki, hasilatı 110 milyon ton qədər artırınsınlar" (Teleqraf.com).

Qəterin OPEK-dən çıxmaq qərarının bir səbəbi kimi ABŞ-da hazırlanan NOPEK adlı qanun layihəsi göstərilir. Yanvar ayında Konqresin müzakirəsinə çıxarılan qanun layihəsi neftin bahalaşması üzündən maliyyə itkisinə məruz qalan ABŞ istehlakçılarına dünya neft bazarında qiymətlərə təsir göstərən kartel sövdələşməsinin iştirakçılarından məhkəməyə şikayət etmək hüququ verir. Sənəd OPEK üzvləri, xüsusilə də Səudiyyə Ərəbistanında ciddi na-

rahatlıqlara səbəb olub. Hətta Rəsmi Ər-Riyad ABŞ-ın nüfuzlu vəkili kontorlarından biri ilə layihəyə qarşı mübarizə məqsədilə əməkdaşlıq müqaviləsi bağlayıb.

Qəterin OPEK-dən uzaqlaşmasında bu qanunun təsir dairəsindən çıxmaq istəyinin dayanması da istisna edilmir.

İqtisadçı-ekspert Pərviz Heydərov hesab edir ki, hazırda dünya neft bazarında qiymətlərə təsir imkanlarının bir ölkənin əlindən çıxması prosesi gedir: "Qəterin OPEK-dən çıxmağa hazırlanması, ABŞ-da məlum qanun layihəsinin hazırlanması - bütün bunlar göstərir ki, dünya neft bazarında qiymətlərə təsir uğrunda rəqabət getdikcə kəskinləşir. Əgər bir neçə il öncə bu sahədə əsas imkan ABŞ-ın əlindəydise, son proseslər göstərir ki, onun bu bazara təsir gücü azalır. Bildiyiniz kimi, ABŞ İrana qarşı sanksiya tətbiq etsə də, əsas alıcıları olan 8 ölkəyə İranla neft alverində güzəştə getdi. Yayda Tramp OPEK-i bir neçə dəfə neftin qiymətini süni şəkildə artırmaqda ittiham etdi. OPEK və Səudiyyə Ərəbistanı bir müddət onun təzyiqlərinə davam gətirsələr də, noyabr ayında Ər-Riyad qəfildən neft hasilatını kəskin artırdı. Bu da jurnalist Qasıqçının öldürülməsinə görə Səudiyyə şahzadəsinə olan təzyiqlərlə mümkün oldu. Lakin Səudiyyə Ərəbistanının hasilatı yüksək həddə saxlamaq imkanları məhduddur, eyni zamanda qiymətin 60 dollardan aşağı enməsi bu ölkənin özünə də sərf etmir. Çünki

onların neftdən başqa heç nələri yoxdur. Ölkənin yeganə gəlir mənbəyi neftdir".

Ekspertə görə, ABŞ neftin aşağı qiymətini iqtisadi amillərdən daha çox siyasi səbəblərdən istəyir: "Neftin 50 dollardan aşağı qiyməti bu məhsulun əsas istehsalçılarından biri kimi ABŞ üçün sərfəli deyil. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, ABŞ həm də dünya bazarından ən çox neft alan ölkələrdən biridir. Bazara çıxarılan neftin 25 faizdən çoxunu bu ölkə alır. Buna baxmayaraq, ABŞ neftin qiymətinin aşağı salınmasına çalışır. Çünki əsas gəlir mənbəyi neft ixracatı olan ölkələrin nüfuz dairəsində saxlamaq istəyir. Buna isə son vaxtlar nail ola bilmir. Bilmədiyi üçün də müxtəlif təzyiqli üsullardan istifadə edir".

P.Heydərovun fikrincə, yaxın müddətli dövrdə OPEK-in dünya neft qiymətlərinə təsir imkanlarının azalması gözlənilən deyil: "OPEK həm üzv ölkələrlə, həm də Rusiya və digər qeyri-üzv ölkələrlə birlikdə neft bazarında həlledici söz sahibi olaraq qalacaq. Təsədüfi deyil ki, 6-7 dekabrda OPEK və OPEK+ ölkələrini hasilatı azaltmaq barədə qərar qəbul edəcəyinə dair məlumatların yayılması son günlərdə neftin qiymətini 58 dollardan 63 dollara qədər yüksəldib. Bu, o deməkdir ki, ABŞ bu bazardakı mövqeyini yaxın müddətli dövrdə gücləndirə bilməyəcək".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Noyabrın 25-dən etibarən gəmi qalmaqalı ilə başlayan Rusiya-Ukrayna gərginliyi davam edir. Şimal qonşumuzun Ukrayna gəmiçiləri və hərbiçilərini həbs etməsi hər keçən gün qarşıdurmanı gücləndirir, tərəflər arasında müharibə təhlükəsini artırır. Ukraynanın hərbi vəziyyət elan olunmuş 10 vilayətində səfərbərlik başlayıb.

NATO rəhbəri Rusiyadan Azov dənizində baş vermiş hərbi qarşıdurma zamanı həbs edilmiş Ukrayna gəmilərinin və dənizçilərinin azad olunmasını tələb edib.

Stoltenberg bu barədə NATO xarici işlər nazirlərinin görüşünə iki gün qalmış danışıb: "Rusiya bu yaxınlarda Kerç boğazında Ukrayna gəmilərini və dənizçilərini həbs edib. Belə hallarda güc tətbiq edilməsinə haqq qazandırılmaz. Biz sakitliyə və təmkinə çağırırıq. Rusiya Ukrayna gəmilərini və dənizçilərini azad etməlidir".

O əlavə edib ki, Rusiya "Azov dənizində naviqasiya azadlığına və Ukrayna portlarına girişə əngəl törətməməlidir".

10 gündür davam edən gərginlikdə tərəflərdən hansının üstünlük əldə etdiyi barədə fərqli mövqelər səslənməkdədir. Çoxları düşünür ki, bu proseslərdə rəsmi Kiyev Qərbdən umduğu dəstəyi ala bilmədi. Qərb dünyasının Rusiyaya qarşı etiraz xarakterli bəyanatlar verməklə, mövqə sərgiləməklə işini bitmiş hesab etdiyi

Ukraynanın 10 vilayətində səfərbərlik başladı

NATO-nun Rusiyadan sərt tələbi-Ukrayna umduğu dəstəyi Qərbdən aldı mı?

qeyd olunur. Eyni zamanda Rusiya tərəf həbs etdiyi ukraynalıları azad etməyincə gərginliyin nəinki azalacağı, əksinə, günü-gündən artacağı vurğulanır.

Politoloq Əhəd Məmmədli hesab edir ki, NATO Rusiya-Ukrayna gərginliyi ilə bağlı münasibət bildirməkdə gecik-

ib: "Bir neçə gün keçəndən sonra nəhayət NATO-nun baş katibi bəyanat verdi ki, həbs edilən ukraynalı matroslar azad edilməlidir. Bu bəyanat həmin an verilməli idi. Gecikmiş bir bəyanat hesab edirəm. Rusiya Azov dənizində bir neçə Ukrayna limanını blokadadan götürüb. Proseslər, fikrim-

cə, səngiməyə doğru gedəcək. Təzyiqlər ciddi şəkildə artsa, Putin ukraynalı matrosları buraxacaq, amma istənilən halda bu matrosları da Rusiya Ukrayna ilə münasibətlərdə alver predmetinə çevirəcək. Moskva çalışacaq ki, nəse alsın və ondan sonra ukraynalı matrosları buraxsın. Rusiya hər zaman üzərində NATO təhlükəsi hiss edib, lakin indiki halda Şimal Atlantik Alyansın Rusiyaya qarşı ciddi tədbirlər görəcəyinə inanmıram. Bunun bir neçə səbəbi var. ABŞ-Avropa problemləri, rus qazından asılı vəziyyət, Qərbin dişsiz liderləri və s. Kiyev növbəti dəfə gözlədiyi dəstəyi Qərbdən almadı. Ukraynada baş verən son inqilabdən sonra bu ölkə Qərbdən gözlədiyi dəstəyi almır. Bunun səbəbi kimi də Ukraynanın ərazisinin 20%-i işğal altındadır. Ukrayna Rusiya ilə müharibə

şəraitindədir. Amerika Ukraynanı Rusiyanın əlindən aldı, amma bu, Ukraynaya baha başa gəldi. Ukrayna heç olmasa Donbası qaytarmayana qədər Rusiya ilə daim müharibə şəraitində olacaq. Bu da Ukrayna üçün heç də ürəkəçən vəziyyət deyil. NATO Ukraynanı Rusiyadan aldı, amma Ukraynanı Rusiyadan qoruya bilmədi. Rəsmi Kiyevin ən böyük səhvi atom bombasından imtina etməsi idi. SSRİ dağıldıqdan sonra Rusiya ilə bərabər Ukrayna və Qazaxıstan da SSRİ-dən qalan atom payı düşürdü. Ukraynanın o vaxtkı prezidenti Kravçuk Qazaxıstan prezidenti Nazarbayevlə birlikdə respublikalarına düşən atom paylarından imtina etdilər. Əvəzində guya ABŞ-la Rusiya Ukrayna və Qazaxıstanın ərazi bütövlüyü, suverenliyinin təminatçısı kimi çıxış etdilər. Ukrayna öz əli ilə özünü qurda tapşırırdı. Və bu qurd, yəni Rusiya özünə gələn kimi Ukraynanı parçalamağa başladı. Halbuki Rusiya Ukraynanın suverenli-

yi, ərazi bütövlüyünün təminatçısı idi. Əvəzində isə Rusiya Ukraynanın suverenliyi, ərazi bütövlüyünün ən böyük təhdidçisinə çevrildi. Ukraynanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə digər cavabdeh ölkə ABŞ da öz vədini yerinə yetirmədi. Rusiya Ukraynanın ərazilərini işğal edəndə ABŞ buna göz yumdu. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, Putin həbs etdiyi Ukrayna hərbiçilərini maksimum müddətdə saxlayandan sonra buraxacaq. Rusiya Ukraynanı cəzalandıra biləcəyi qədər cəzalandırıb. Bundan o yana Rusiya getməyə risk etmər. Kreml bundan o tərəfə ancaq o şəkildə gedər ki, Ukrayna Donbasda irimiqyaslı hərbi əməliyyatlara başlasın. Bunu da Ukrayna edən deyil. Bax belə bir Rusiyaya sərf edən vəziyyət yaranıb. Rəsmi Moskva edə biləcəyini edib. İndi də oturub Ukrayna və NATO-dan güzəşt gözləyir. Udun tərəf həmişə uzadan tərəfdən güzəşt gözləyir. Udun tərəf ya güzəştə getməlidir, ya da revanşa hazırlaşmalıdır. Ukrayna nə revanş etmək gücündədir, nə də güzəştə getmək fikrindədir. Ona görə də hələlik Fələstin, Qarabağ münaqişələri kimi Donbas münaqişəsi də uzanaçaq".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Qasıqçının öldürülmə səbəbi bilindi: gizli təşkilat və mesajlar

Jurnalistin Kanadada yaşayan dostu onun ölüm qabağında yaşadıklarını açıqlayıb, jurnalisti İsrail proqramı ilə izləyib ifşa ediblər

Jurnalist Camal Qasıqçının yoxa çıxmasından - öldürülməsindən - iki ay ötsə də, onun barəsində az qala hər gün yeni məlumatlar ortaya çıxır. Ən son olaraq ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi Qasıqçının oktyabrın 2-də Səudiyyə Ərəbistanının İstanbuldakı konsulluğunda öldürülməsi və bu hadisədə vəliəhd-şahzadə Məhəmməd bin Salmannın ölinin olması ilə bağlı məlumat yayıb.

Maraqlıdır ki, vəliəhd özü də Argentina paytaxtında keçirilən G-20 sammitində iştirak edib, ölkəsini təmsil edib. Ancaq sammitin gedişində dünya liderləri vəliəhdə o qədər də sıxışdırmayıb. Belə ki, sammitin gedişində Kanada baş naziri Castin Tradeu Qasıqçı sui-qəsdini gündəmə gətirib. Ancaq vəliəhd-şahzadə bildirib ki, "cinayət özü sübuta yetmədikcə kimsə ittiham oluna bilməz".

Maraqlıdır ki, sammitdə moderator bu hadisə ilə əsas əlaqəsi olan və cinayətin baş verdiyi ölkənin prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı danışmaq üçün söz verməyib. Argentinadan geri dönərkən mətbuata açıqlama verən Ərdoğan deyib ki, BMT-ni prosesə cəlb edə bilərlər. Ərdoğan deyib ki, cinayət işində 22 nəfər iştirak edib və bütün bilgilər bu 22 nəfərdədir. O, dola-

yısı ilə Səudiyyə Ərəbistanı hakimiyyətini istintaqa yardım etməməkdə ittiham edib. Eyni zamanda bir daha qeyd edib ki, Qasıqçının öldürülməsi anının səs yazılarını Ərəbistan rəsmilərinə də dinlədiblər.

Bu arada Camal Qasıqçının yaxın dostu Ömər Əbdüləziz CNN telekanalına jurnalistlə bağlı maraqlı məlumatlar açıqlayıb. Əbdüləziz deyib ki, Qasıqçı ölümündən əvvəl Səudiyyə Ərəbistanı hakimiyyətinə qarşı sosial mediada gənclik hərəkatı yaratmağı planlayıb. Qeyd edək ki, Ömər Əbdüləziz Səudiyyə Ərəbistanında doğulub və hazırda Kanadada yaşayır. Krallıq əleyhinə fəaliyyət göstərən Ömər Əbdüləziz deyib ki, Qasıqçı bu il avqustun 27-də ona yazdığı "WhatsApp" mesajlarında qurmaq istədiyi "gənclik hərəkatı" ilə bağlı planlarından danışıb. Əbdüləziz deyib

ki, Qasıqçı xarici ölkə sim kartından istifadə edərək gizli hesablarından Səudiyyə Ərəbistanı hakimiyyəti əleyhinə mesajlar yayıb.

Əbdüləziz onu da etiraf edib ki, krallıq əleyhinə yeganə mübarizə vasitəsi sosial şəbəkələr olub. Buradan gizli hesablar vasitəsilə Krallığın fəaliyyətini tənqid edən mesajlar, yazılar yayıblar. Hətta etiraf edib ki, buna görə bir neçə dəfə təhdid olunub, hücum məruzə qalıb və təhqir olunublar. Bu səbəbdən də "bir işlər etməyə" çalışıblar.

Əbdüləziz deyib ki, artıq

avqust ayında yazışmalarının izlənilməyindən şübhələnib. İki ay sonra isə Qasıqçı yoxa çıxıb və öldürüldü. O, qeyd edib ki, telefonunun kodunun sındırılması Camal Qasıqçının ölümü ilə əlaqədar ola bilər. Sitat: "Telefonumun ələ keçirilməsi Camala qarşı olanlarla bağlı həlledici rol oynayır. Bunu dediyim üçün çox peşmanam. Bu günahkarlıq hissi məni öldürür".

Ömər Əbdüləziz deyib ki, ötən həftə Toronto Universitetinin "Citizen Lab" adlı laboratoriyası onun telefonunun şifresinin sındırıldığını aşkar-

layıb. Yalnız bundan sonra o, danışmağa qərar verib. O, həmçinin qeyd edib ki, telefonların parolunu sındıran proqram İsrailin NSO adlı firması tərəfindən istehsal olunub və Səudiyyə Ərəbistanına verilib. Artıq Ö.Əbdüləziz həmin firmaya qarşı məhkəmə iddiası qaldırıb.

Ömər Əbdüləziz Qasıqçının vəliəhd-şahzadənin ölkədə siyasi fəalları həbs etməsini tənqid etdiyini, hətta bir gün ona dəstək verən adamların da vəliəhdin əlindən cəza ala-çağına inandığını deyib. O da məlum olub ki, Səudiyyə Ərəbistan hakimiyyətinin təmsilçiləri bu ilin mayında Kanadaya gələrək Ömər Əbdüləzizlə görüşüblər. Bu adamlar Əbdüləzizə bəzi vədlər verərək onu vəliəhdlə görüşdürə biləcəklərini bildirib və daha sonra Səudiyyə Ərəbistanının Kanadadakı səfirliyinə dəvət ediblər. Ancaq Camal Qasıqçının tövsiyəsi ilə Əbdüləziz səfirliyə getməkdən imtina edib. Eyni zamanda o etiraf edib ki, Səudiyyə Ərəbistanında baş verən korrupsiya və rüşvətxorluq haqda bilsələr də, yazıb ictimailəşdirə bilməyiblər.

Qasıqçı işində əsas tərəflərdən biri olan ABŞ-da da ciddi siyasi çat yaranıb. ABŞ prezidenti administrasiyası başda prezident Tramp olmaqla, vəliəhd-şahzadəni müdafiə edənlər də, Konqresdə vəziyyət fərqlidir. Konqresmenlər hökumətə Qasıqçı işi ilə bağlı günü-gündən təzyiqlər artırır. Ötən həftə dövlət katibi Pompeo və müdafiə naziri Ceyms Mattis Senatda keçirilən qapa-

lı dinləmələrdə ifadə verib. Ancaq gözlənilməyən əksinə olaraq Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin direktoru Cina Haspel dinləmələrə qatılmayıb və bu, sərt etirazla müşayiət olunub. İndi isə gözlənilir ki, yaxın günlərdə Haspel də senatorlar qarşısında ifadə verəcək. Hətta Haspelin ifadə verməyə Ağ Evin tələbi ilə getmədiyi iddia olunsa da, sonradan MKI bu iddiaları təkzib etmişdi.

Məsələ ondadır ki, MKI-nin son açıqlamasında Qasıqçı cinayətinin sifarişinin vəliəhd tərəfindən verildiyi ehtimal edilir. Bu isə Ağ Evlə kəşfiyyat orqanı arasında fikir ayrılığı olduğunu göstərir. Maraqlıdır ki, Pompeo və Mattis də Senatda keçirilən dinləmələrdə Qasıqçının ölümünün vəliəhd tərəfindən verilməsi ilə bağlı əllərini "qəti sübutların" olmadığını bildirmişdilər. Ancaq MKI-nin dərhal sonra yayılan rəyi bunun əksini göstərir. Haspelin bəlkə bu səbəbdən dinləmələrə getmədiyi və ya getməsinə icazə verilmədiyi ehtimal oluna bilər. İndi isə artıq senatorlar Haspeli dinləmələrə çağırıblar.

Ekspertlərə görə, Pompeo və Mattis senatorlardan Səudiyyə Ərəbistanı ilə əlaqələrini məhdudlaşdırmamağı istəmələri hərbi və geopolitik sahədə ABŞ-Ərəbistan əlaqələrinə olan ehtiyacla izah olunur. Ancaq MKI-nin ən azı bu qədər ehtiyacı yoxdur, üstəlik, qurum ittihamlarının məsuliyyətini üzərinə almaq istəmir.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Bugün - dekabrın 5-də İtaliyanın Milan şəhərində ATƏT XİN başçılarının 25-ci illik toplantısı başlayacaq. İki günlük sessiya çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistanın xarici siyasət idarələrinin rəhbərləri - Elmar Məmmədov və Zoqrab Mnatsakanyanın bir araya gələcəyi gözlənilir. Görüşün ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrələrinin vasitəçiliyi ilə reallaşacağı bildirilir.

Qeyd edək ki, budəfəki görüşün gündəliyi barədə heç nə deyilmir. Böyük ehtimalla, təmas xəttində atəşkəsin qorunması və iki ölkə rəhbərlərinin mümkün görüşü ilə bağlı məsələlər diqqətdə olacaq, gələnlərin üçün hansısa planlardan danışılacaq.

Xatırladaq ki, bundan öncə - sentyabr ayında Nyu-Yorkda BMT Baş Məclisinin sessiyası çərçivəsində keçirilən analoji görüş 3 saat çəkmişdi. Lakin həmin görüşdən sonra nizamnamə prosesində hər hansı canlanma müşahidə edilmədi. Təbii ki, Ermənistanın qarışıq vəziyyətə öz sözünü deməkdədir.

Az sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Ermənistanın baş nazir əvəzi Nikol Paşinyan arasında Düşənbə-

də MDB sammiti çərçivəsində ayaqüstü görüş oldu və şifahi anlaşma əldə olundu. Lakin rəsmi Bakının xoşməramlı jestini İrəvan layiqincə qiymətləndirmədi, Dağlıq Qarabağ məsələsində qeyri-konstruktiv, destruktiv siyasətə davam elədi. İşğal olunmuş ərazilərimizdə növbəti dəfə qanunsuz hərbi təlimlər keçirildi.

Ardınca həmsədrlər regiona səfər elədilər. Bu da danışıqları dalandan çıxarmaq, Qarabağ "düyünü"nü açmaq üçün stimulaşdırıcı ola bilmədi. İsonu artıq bu qənaətin altını qırmızı xətlə cızmaq olar ki, Minsk Qrupu Qarabağ nizamnaməsi üçün yetərli potensiala malik deyil və olan-qalan potensialını tükədir.

ATƏT təmas xəttində monitoring keçirir

ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin mandatına uyğun olaraq, dekabrın 4-də Füzuli rayonu ərazisində yerləşən Azərbaycan və Ermənistan qoşunlarının təmas xəttində növbəti monitoringin keçirilməsi planlaşdırılır.

Müdafiə Nazirliyindən musavat.com-a verilən məlumata görə, monitoringi Azərbaycan tərəfindən ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin səhra köməkçiləri Oqnyen Yoviç və Saymon Tiller keçirəcəklər.

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş və nəzarət olunan Azərbaycan ərazisində monitoringi ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin səhra köməkçiləri Mixail Olaru, Genadi Petrika və Martin Şuster keçirəcəklər.

Qarabağ

Qarabağ "düyünü"nü açmağa daha bir cəhd

Bu gün Azərbaycan və Ermənistan XİN başçıları Milanda bir araya gələcək; Rusiya problemin həllinə ən böyük maneə olaraq qalır - son gelişmə və gözləntilər...

Böyük ehtimalla, təzə ildə yeni və daha işlək, daha çevik formatın tapılması zəruriliyi bütün ciddiliyi ilə gündəmə gələcək. Məsələn, nizamnamə prosesinə Avropa Birliyinin (AB), qardaş Türkiyənin aktiv şəkildə qoşulmasının zamanı çatıb. Bu, sülh prosesində həm də balans və qərəzsizliyi təmin etmək üçün vacibdir.

"Avropa Birliyi Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması üzrə danışıqlarda iştirak etməlidir". Bunu Azərbaycanın Ştutqartdakı fəxri konsulu Otto Hauzer deyib (Trend). O bildirib ki, Azərbaycan Avropa üçün vacib tərəfdaşdır və bu tərəfdaşlıq qarşılıqlı səmərəli olmalıdır: "Azərbaycan Avropaya neft, gələcəkdə isə qaz tədarük edəcək".

Fəxri konsulun sözlərinə görə, azərbaycanlıların Dağlıq Qarabağa və digər işğal olunmuş ərazilərə qayıtmaq hüququnun təmin olunması problemin nizamlanmasında ilk addım olmalıdır: "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ərazisidir və buna heç bir şübhə yoxdur. Azərbaycanlı məcburi köçkünlərin öz evlərinə qayıtmaq imkanı olmalıdır".

O.Hauzer həmçinin Dağlıq Qarabağ və ətraf rayonlardan erməni qoşunlarının çıxarılması barədə BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsinin icrasının vacibliyini vurğulayıb: "Bu, beynəlxalq

ictimaiyyətin iradəsidir". Fəxri konsula görə, etimadın möhkəmləndirilməsi üçün tədbirlər görmək lazımdır, çünki bu tədbirlər danışıqlar prosesinin fəallaşmasına xidmət edir.

Etimad tədbirlərini isə ilk növbədə işğalçı ölkəyə təsir imkanları olan güclər, öncəliklə Rusiya həyata keçirə bilər. Təəssüf ki, Moskva təcavüzkarla təzyiq göstərməyə, konfliktin dinc yolla həllini sürətləndirməyə maraqlı görünür. Bunu Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimin başçısı Bako Sakaşyanın Moskvaya "səfəri"ne rəsmi Bakının sərgilədiyi sətir etirazı Rusiya XİN sözçüsü Mariya Zaxarovanın reaksiyası da təsdiqləyir. Zaxarova bu "səfər"ə faktiki, haqq qazandıranı onun nizamlamaya təsirinin olmadığını iddia etmişdi.

Bu arada İrəvanda 9 dekabr parlament seçkiləri öncəsi Rusiyanın emissarları təşkil elədiyi "Lazarev klubu" adlanan qurumun ilk iclası keçirilib. Əksər politoloqlara görə, tədbirdə əsas hədəf Ermənistan hakimiyyətindəki yeni qüvvələrə bir daha Rusiyanın Ermənistan üçün nə dərəcədə vazkeçilməz müttəfiq olduğunu xatırlatmaq, Ermənistanın "uzağa" getməsinə imkan verməmək, əks halda, onu hansı acı aqibətə gözlədiyi barədə xəbərdarlıq ele-

mektir.

İclasda verilən açıqlamalardan bir daha qənaət hasil olur ki, Moskvanın məqsədi Dağlıq Qarabağ probleminin tezliklə həlli yox, bu problem hesabına Ermənistan və Azərbaycanı öz təsir dairəsində saxlamaqdır. Məsələn, toplantıda MDB ölkələri institutunun direktor müavini, erməni-pərəst politoloq Vladimir Yevseyev çıxışında Ermənistanın indiki rəhbərliyinə xəbərdarlıq edib, hazırkı vəziyyətin Ermənistan və qondarma "Dağlıq Qarabağ respublikası"nın ordu üçün əlverişsiz olduğunu, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin isə hərbi təchizat baxımından üstünlüyünü aşkar şəkildə etiraf etməklə N.Paşinyan hökumətini illər əvvəl müəyyən olunan siyasi kursdan çıxmağa məsləhət görüb.

Azərbaycanın hərbi potensialı doğrudan da düşməndən xeyli üstündür. Bunu bir çox başqa əcnəbi hərbi ekspertlər və beynəlxalq təşkilatların hesabatları da təsdiqləyir. Ancaq rusiyalı analitik bu reallıqdan çıxış edərək, İrəvanı sülhə çağırmaq əvəzinə, Rusiyaya daha sadıq olmağa səsleyir, ona hədə gəlir. Yəni anlatmaq istəyir ki, iki ölkə arasında 30 ildən çox davam edən qanlı toqquşma, insan ölümləri Rusiyadan ötrü ikinci plandadır. Əsas Kremlin regiondakı ge-

osiyasi maraqlarının zərər görməməsidir - qonşu xalqlar məhrumiyyətlər və faciələr yaşasa da...

Rusiyalı ekspertin fikirlərini şərh edən ehtiyatda olan general-leytenant Çingiz Məmmədov bu məqama xüsusi diqqət cəlb edib: "Onun çıxışının əsas məzisi məhz Ermənistan hakimiyyətinin Rusiyanın təsir dairəsindən uzaqlaşmaq cəhdlərinin bu ölkə üçün olduqca təhlükəli olduğunu anlatmaqdır. Eyni zamanda, Ermənistan rəhbərliyi anlamalıdır ki, Azərbaycan Ordusunun silahlanması olan "Polonez", "LORA" və bu gündəki nümayiş etdirilməyən digər silahlar Ermənistanın ərazisində istənilən obyektləri məhv etməyə qadirdir".

Azərbaycanlı generalın sözlərinə görə, bu səbəbdən İrəvan mövcud reallığı dərk etməli, müharibə ritorikasıdan əl çəkməli və münaqişənin həllində konstruktivlik nümayiş etdirməlidir. "Əks halda, Ermənistan Azərbaycan ordusunun gücünü hiss edəcək", - deyir o, əlavə edib.

Təəssüf ki, erməni tərəfinin konstruktiv olmasına əsas engel yenə məhz Rusiya olaraq qalır. Aydın məsələdir ki, Rusiyaya güvəni olmayan Ermənistanreallığın dərkinə gəlməli olacaq.

Hökumətin 2016-cı ildən başladığı balıq yetişdirmək üçün yaradılan süni göllərin qurudulması prosesi davam edir.

Hökumət qurumları hesab edir ki, həmin göllər vətəndaşların mülkiyyətinə pay torpağı kimi verilmiş əkin sahələrində, dövlət mülkiyyətinə aid qış otlaqlarında, dövlət ehtiyat fondu torpaqlarında və bələdiyyə mülkiyyətinə aid örüş-otlaq sahələrində yaradılıb. Buna görə də torpaqların bərpası üçün süni balıq göllərinin ləğvi vacibdir.

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin bu sahədə həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində respublikada ümumilikdə 30 rayon üzrə 537 süni balıq gölü müəyyən edilib və onlar barəsində məlumat bankı yaradılıb. Bunların 131-i Salyan rayonunda, 83-ü Neftçalada, 32-si Biləsuvarada, 22-si Hacıqabul rayonunda, qalanı isə digər bölgələrdə aşkar edilib. Müəyyən olunub ki, süni balıq gölləri əsasən kənd təsərrüfatı təyinatlı pay torpaqlarında, dövlət və bələdiyyə mülkiyyətinə aid otlaq sahələrində, qış otlaqlarında qeyri-qanuni olaraq yaradılıb.

Aparılan monitorinq zamanı qanun pozuntusu halları olan 121 gölün fəaliyyəti dayandırılıb, torpaq sahələri kənd təsərrüfatı döviyyəsinə qaytarılıb. Balıq gölünün 269-u barədə inzibati protokollar yazılıb, cinayət əməlinin əlamətləri aşkar olunan 25 göllə bağlı sənədlər Daxili İşlər Nazirliyinə təqdim edilib.

Bu gün balıq bazarında qiymətlər ötən illərlə müqayisədə bahadır. Məsələn, ötən il

Oliqarxların qurudulan gölləri balıq bazarını "vuracaq"

Hafiz Hacıyev: "Neftçalada və Salyanda süni göllərin çoxunu mən yaratmışdım"

bazarda satılan göl balıqlarının qiyməti 4 manata icisə, hazırda 6-7 manata satılır. Bütün bunlar göllərin qapadılması ilə əlaqələndirilir.

"Yeni Müsavat"a danışan 1992-1993-cü illərdə "Azərbaycan Dövlət Balıqçılıq Təsərrüfatı Konserninin sədri vəzifəsində çalışmış Hafiz Hacıyev bildirib ki, əslində vəziyyət başqadır: "Neftçalada, Salyanın Xıdırlı kəndində göllərin çoxunu mən yaratmışdım. Xıdırlıda 1200 hektar ərazidə süni göl yaratmışdım. Hə-

min ərazidə əsasən sazan, karp balığı yetişdirilirdi. İndiki proses isə oliqarxların bir-birləri ilə münasibətlərinin nəticəsidir. Bizim yaratdığımız süni göllər əsasən şoran torpaqlarda yaradılıb. Xıdırlıda dövlət tərəfindən milyonlarla vəsait ayrıldı və gölü yaratdıq. İldə oradan 600-700 ton balıq götürürdük. Karpın və sazanın kiloqramını 1 manat 80 qəpiyə verirdik. O vaxtlar balıq bol idi ki, bu gün də elə vəziyyət eynidir. Sadəcə olaraq, qiymətlər o zamankı kimi deyil. Görünür,

bu gün oliqarxlar arasında narazılıqlar var. Kimsə kimdənə pulunu ala bilmədiyi üçün bu cür vasitələrə əl atır. Deyirlər ki, həmin ərazilər əkin sahəsidir. Xeyr, bu, belə deyil. Həmin ərazidə heç bir şey bitməz. Çünki torpaq şorandır və əkinə yararlı deyil. Neftçalada da yaradılan süni göllər əsasən şoran torpaqlarda yaradılıb. Biz süni gölləri yaradan zaman elə yerləri seçmişdik ki, həmin ərazilərin hamısı əkin üçün yararlı idi. Hazırda aparılan proseslərin zərbəsi, he-

sab edirəm ki, sadə vətəndaşlara, xalqa dəyəcək. Çünki bazarda balığın qiyməti bahalaşacaq. Karp, sazan balığının kiloqramı 30-40 manata qədər bahalaşa bilər. Necə ki, bu gün biz osetrin, beluqanı 80-120 manata alırıq. Bizim zamanımızda isə bu balıqlar 4 manatdan baha deyildi".

H. Hacıyev söyləyib ki, prosesin balıq bazarına böyük təsiri olacaq: "Daxili, şirin sularla nohur balıqçılığını inkişaf etdirmək lazımdır. Biz nohur balıqçılığını vaxtilə inkişaf

etdirmişdik və ildə ən azından 10-12 min ton balıq götürürdük. İndi nə oldu ki, gölləri də qurudurlar? Çox təəssüf ki, Azərbaycanda balıqçılıq sənayesi tamamilə məhv olub. Halbuki Azərbaycan iqtisadiyyatının 30-40 faizini bu sahədən götürmək mümkün idi. Neftdən sonra bizim əsas gəlir yerimiz kürü və balıq satışı ola bilərdi. Lakin bu, baş vermədi. Yaxşı, indiyə qədər nə üçün bu göllər qurudulmurdu? 120 göl yaradılıb hara baxırdılar? İndiyə qədər bilmirdilər ki, həmin ərazi əkin sahəsidir? Əkin sahəsi oralar deyil. Şirvan ərazisində xeyli əkin yeri boş qalıb. Gedib oranı niyə əkmirlər? Ona görə də hesab edirəm ki, burada məsələ oliqarx davasının üzərində qurub. Balıq bazarında qiymətlər yaxın zamanlarda sürətlə artacaq. İndidən artıq bu tendensiya müşahidə olunur. Deyirlər ki, guya dəniz balıqları azalıb. Əslində isə bu da belə deyil. Əksinə, dənizdə balıqlar əvvəlki illərlə müqayisədə çoxdur. Sadəcə olaraq, bunu da satanlar, tutanlar var. Xəzər dənizinin nə suyu azalıb, nə də son zamanlar orada hansısa ekoloji proses baş verməyib. Ona görə də mümkün deyil ki, Xəzər dənizində balıqlar azalsın. Sadəcə olaraq, xalqa çatmır, bazara çıxarılmır. Xalq da hesab edir ki, dənizdə balıq yoxdur".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Yanvardan dayələr, dərzilər və bərbərlər vergi ödəyəcəklər

Maliyyə sanksiyaları kəskin artırılır

Vergi Məcəlləsinə son dəyişikliklər layihəsində fərdi qaydada (müddətli işçi cəlb etmədən) sahibkarlıqla məşğul olan fiziki şəxslər, bir başqa sözlə desək, sabit vergi ödəyicilərinin siyahısının genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Yeni ildən fərdi yaşayış evlərində və mənzillərdə ev qulluqçusu, xəstələrə, qocalara və uşaqlara qulluq xidməti, daye, fərdi sürücülük, ev təsərrüfatında təmizlik, bağban, aşpaz, gəzətçi və digər analoji işlər və nəqqaşlıq emalatxanalarının fəaliyyəti siyahısına bərbərlər (sabit məbləğ 20 manat), dərzilər (sabit məbləğ 10 manat) və ofisiyentlər (sabit məbləğ 10 manat) daxil ediləcəklər.

Qeyd edək ki, sabit verginin hesablanması üçün xüsusi əmsallardan istifadə olunur. Məsələn, Bakıdakı bərbər ayda 40 manat, dərzisi və ofisiyentlər isə 20 manat ödəyəcəklər.

Bu şəxslər fəaliyyətlərini

rəsmiləşdirmək üçün Vergilər Nazirliyindən aylıq, rüblük, 6 aylıq və ya illik "Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz" alırlar və heç bir hesabat təqdim etmirlər.

2019-cu ildən bu şəxslər üçün maliyyə sanksiyaları kəskin şəkildə artırılır. İqtisadçı-ekspert, İqtisadi Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri Qalib Toğrulun sözlərinə görə, Vergi Məcəlləsinin tələbinə görə, əhaliyə xidmət göstərən bu şəxslər müştərilərinə onların istəklərindən asılı olmayaraq ciddi hesabat blankı olan qəbz verməlidirlər: "Müştərilərinə onların istəklər-

rindən asılı olmayaraq" ifadəsini xüsusi qeyd edirəm, çünki bu vergi ödəyiciləri əksər hallarda qəbz yazmamalarına "müşəri istəmədi, vermədim" kimi haqq qazandırır. Onlara məsləhət görürdüm ki, yeni ildən etibarən müştəri istəməsə belə, qəbz yazsınlar. Çünki maliyyə sanksiyalarının məbləği yeni dəyişikliklərdə çox artırılıb. Dəyişikliklərə görə, sabit vergi ödəyiciləri qəbz verməyə və ya qəbzə aşağı məbləğ göstərməyə görə təqvim ili ərzində belə hallara birinci dəfə yol verdikdə 1000 manat (hazırda 400 manat), ikinci dəfə yol verdikdə 3000 manat (hazırda 800 manat), üç və daha çox dəfə yol verdikdə isə 8000 min manat (hazırda 1200 manat) maliyyə sanksiyası ödəməli olaca-

lar".

Ekspert bildirir ki, belə vergi ödəyiciləri üçün digər maliyyə sanksiyası "Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz" alınmamasına görə tətbiq edilir: "Onlar təqvim ili ərzində belə hallara birinci dəfə yol verdikdə, həmin fəaliyyət növünə görə müəyyən olunmuş aylıq sabit vergi məbləğinin 40 faizi miqdarında, təqvim ili ərzində belə hallara iki və daha çox dəfə yol verdikdə isə həmin fəaliyyət növünə görə müəyyən olunmuş aylıq sabit vergi məbləğinin 100 faizi miqdarında cərimə olunurlar. Sonuncu maliyyə sanksiyalarının məbləğində artım olmasa da, ümumilikdə cərimələrin məbləği çox yüksəkdir. O səbəbdən sabit vergi ödəyicisi olanlara (bərbərlər, bağbanlar, ofisiyentlər, qulluqçular, dayələr,

dərzilər, sürücülər və sair) diqqətli olmağı tövsiyə edirəm".

Q.Toğrul onu da qeyd edir ki, sabit vergi ödəyiciləri üçün daha bir dəyişiklik sosial sığorta haqqı ilə bağlıdır. Belə ki, yeni ildən belə fiziki şəxslər daha 26 manat yox, 32.50 manat so-

sial sığorta haqqı ödəyəcəklər və bu sosial ödəniş əvvəlki kimi respublika üzrə fərqləndirilməyəcək, harada fəaliyyət göstərməsindən asılı olmayaraq hamı üçün eyni olacaq.

□ DÜNYA,
"Yeni Müsavat"

Qabaqcıl Avropa ölkələrini etiraz dalğaları bürüməkdədir. Noyabrın 17-də Fransada yanacaq artmasına qarşı keçirilən mitinqlərlə başlayan proseslər Avropanın digər ölkələrinə də yayılmağa başlayıb. Belçika və Hollandiyadan sonra Almaniya da Fransaya dəstək aksiyası keçirilib.

Bu hərəkət "Sarı jiletlər" adlanır. Bu da təsadüfi deyil. Belə ki, noyabrın 17-də Fransada aksiyaları üzərində partlayıcı maddə olan, sarı jilet geyinən şəxsin başlatmasıdır. Digər ölkələrdə Fransadakı aksiya iştirakçılarında dəstək verənlər də sarı jiletlərdə mitinqlər keçirilir.

Ekspertlər cərəyan edən prosesləri inqilab kimi qələmə verməyə başlayıblar. İndiyə qədər baş verən "qızılgül", "narıncı" və "ərəb baharı" adlanan inqilablardan artıq "Sarı jiletlər" adlanan hərəkətin əvəzlədiyi bildirilir. Aksiyaların digər ölkələrə də yayıla biləcəyi ehtimal edilir.

Politoloq Nəzakət Məmmədova "Yeni Məsəvat"a bildirdi ki, Avropa əsrlər boyu Spartak, kəndli, protestant kimi müxtəlif üsyanlara şahidlik edib: "Fransa daima inqilabların, müharibələrin, müxtəlif hərəkətlərin mərkəzi rolunu oynayır. Onu Avropanın "barıt çəlləyi" adlandırmıqlar olar. Burada baş verən hadisələr bütün Avropaya yayılıb, tarixin gedişatını dəyişdirib. "Sarı jiletlər" üsyanının da Avropaya yayılmaq təhlükəsi bununla izah oluna bilər. Avropa Rusiyadan atıla biləcək raketlərdən ehtiyatlandıqı halda, onun öz daxilindən vətəndaşlar sarı jilet geyinərək sosial zəminə iğtişaşlara başladılar. Fransadakı hadisələrin dizel yanacağının bahallaşmasına olan etirazdan başlayıb prezident Makronun istefasına və hökumətin ədalətsiz siyasətinə

Küçə inqilablarının yeni rəngi və adı: "Sarı jiletlər"

İndiyə qədər baş verən "qızılgül", "narıncı" və "ərəb baharı" adlanan inqilablardan artıq "Sarı jiletlər" hərəkətinin əvəzlədiyi bildirilir

qarşı çevrilməsindən belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, aksiya əvvəlcədən siyasi məqsədlə planlaşdırılmış hərəkət olub. Bu hadisələrin 1968-ci ildə başlayan De Qolla qarşı iğtişaşlardan sonra Fransada ən genişmiqyaslı iğtişaşlar olduğu qeyd edilir. Bu müqayisənin aparılması təsadüfi deyil. De Qoll da Makron kimi Avrosentrizm tərəfdarı olan prezident olaraq ABŞ-ın Avropanın siyasətinə müdaxiləsinə qarşı çıxaraq, Avropanın öz məsələlərinin qitə ölkələri tərəfindən həllinə tərəf-

dar çıxmış, bununla da Atlantizmde çatlar yaranmışdır. 1962-ci ildə o, NATO əsgərlərinin bir neçə sutka ərzində Fransa torpağını tərk etməsi göstərişi vermişdi. İndi də sanki tarix təkrar olunur və bu dəfə də ABŞ-Fransa qarşılıqlı müqabiləsinin ön cəbhəsində Fransa dayanır. 1968-ci il hadisələri hətta De Qoll kimi təcrübəli siyasətçinin, dünya müharibəsində uzun döyüş yolu keçmiş generalın siyasi karyerasına sarsıdıcı zərbə vurmuşdu. 50 il sonra Makronun belə bir qarşılıqlı müqabiləsinə

rükənlənməsi heç şübhəsiz ki, onun da prezident kimi siyasi karyerasında böhranlı dövr kimi yadda qalacaqdır".

Politoloq əsas şübhələrin yenə də ABŞ üzərinə yönəldiyini də qeyd etdi: "Bu, təbii. Çünki Makronun vahid Avropa ordusu yaratmaq istəməsi birmənalı olaraq NATO-nun zəifləməsinə, Avropada ona alternativ olan yeni bir siyasi təsisatın meydana gəlməsinə səbəb ola bilər. Bu, Atlantik okeanının hər iki tərəfini - ABŞ və Avropanı birləşdirən Atlantizm ideolo-

giasında dərin təfriqə yaratmaqla yanaşı, ABŞ-ın silah istehsal edən hərbi konsernlərinə milyardlarla dollar zərər verə bilər. Digər tərəfdən, Avropa kimi nəhəng geosiyasi nüfuz dairəsinin nəzarətdən çıxması ABŞ-ın ən böyük geosiyasi güc itkisi sayıla bilər. Üstəlik, Avropanın Rusiya, Çin və İranla birləşib ABŞ-a qarşı yeni qütb yaratması Amerikanın tarixi boyu qarşılaşdığı ən böyük zərbə olardı. Fransadakı hadisələr böyük ehtimalla Makrona və Avropadakı anti-Amerika, avrosentrist qüvvələrə xəbərdarlıqdır. Fransa bunun kim tərəfindən niyə edildiyini yaxşı bilir. Baxmayaraq ki, ABŞ-dakı 13

müqavimət göstərir. Üstəlik, Gürcüstanda öz keçmiş vətəndaşı və diplomatı olmuş Salome Zurabişvilinin Rusiyanın İvanaşvili vasitəsilə yardımı sayəsində ABŞ-ın dəstəklədiyi Vaşadze ilə mübarizədə qalib gələrək onun prezident seçilməsinə nail olur. Xanım prezident Gürcüstan-Rusiya savaşında Rusiyanı haqlı bilir və bu barədə hətta kitab yazıb. Fransa Ermənistanda ABŞ-ın hakimiyyətə gətirdiyi Paşinyanla yaxınlaşmağa, onu Vaşinqtonun təsirindən uzaqlaşdırmağa, Rusiya və İrana qarşı loyallaşdırmağa çalışır. Bu gün Fransada baş verən hadisələr Makronun bu canfəşanlıqlarına

son verməsi üçün xəbərdarlıqdır. Yeri gəlmişkən, vaxtilə şah rejimi dövründə ABŞ və İsrailə yaxın olan İranda inqilabın banisi Xomeyni də məhz İrana Fransadan, bu ölkənin hərbi təyyarəsində gəlmişdi. İnqilab yolu ilə ABŞ-ı İran kimi strateji müttəfiqdən məhrum edən Fransa Avropa Birliyinin buranı Amerikadan qoparmasına nail oldu. İrana nüvə silahı yaradılmasına kömək etməkdə şübhəli bilinən ölkə də məhz Fransadır. Odur ki, Fransadakı proseslər yeni bir dəyişikliklərin qarşısını almaq üçün okeanın o tayından olan xəbərdarlıq sayıla bilər".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Məsəvat"

Bərzanilər hakimiyyətdən çəkilmir

Kürd muxtariyyətinin lideri Məsud Bərzaninin oğlu olacaq, baş nazir postunda isə qardaşı oğlu Nəçrivan Bərzani qalacaq

Iraq kürd muxtariyyətinin yeni prezidentinin soyadı böyük ehtimalla yenə də Bərzani olacaq. Ancaq yeni kürd liderinin Məsud, yoxsa Nəçrivan Bərzani olacağı məlum deyil, daha dəqiqi, hər iki Bərzanilər kürd prezidentliyi uğrunda mübarizə aparırlar.

Yeri gəlmişkən, ötən gün Kürdüstan Demokrat Partiyası kürd muxtariyyətinin prezidenti postuna Məsud Bərzaninin namizədliyini irəli sürdüyünü bəyan edib.

Qeyd edək ki, hər iki Bərzanilər İraq kürd muxtariyyətinin sabiq lideri və muxtariyyətin qurucu ailəsi Bərzani ailəsinin üzvüdür. Hazırda kürd muxtariyyətinin baş naziri və hakim Kürdüstan Demokrat Partiyasının hökumət qurma səlahiyyətlərini verdiyi Nəçrivan Bərzani muxtariyyətin bundan əvvəlki lideri Məsud Bərzaninin qardaşı oğludur. Kürd muxtariyyətinin liderliyinə iddialı ikinci şəxs Məsud Bərzani isə hazırda kürd muxtariyyətinin Təhlükəsizlik Şurasının sədri və kürd silahlı gücü olan Peşmərgənin əsas komandanlarından biridir.

Hər iki şəxs, necə deyirlər, hakim ailənin üzvüdür. Əllərində hərbi və siyasi güc var. İraq kürd muxtariyyətinin qurucuları

və ən əsası hakimiyyəti, hərbi gücünü öz əllərində saxlayan qüdrətli ailənin üzvüdür. Muxtariyyətin ilk və hələlik yeganə lideri Məsud Bərzani ötən il noyabrda istefa verib. Məsud Bərzani 2017-ci il 25 sentyabrda referendum keçirib kürd muxtariyyətinin müstəqilliyini elan etmək cəhdi fiaskoya uğrayıb, İran, Türkiyə və İraq hökuməti birləşərək Bərzanini faktiki küncə sıxışdırıb. Nəticədə Məsud Bərzani 2014-cü ildə İŞİD hücumları zamanı öldürüldü. Nəçrivan Bərzani isə istefa verib. İndi isə muxtariyyət yeni liderini seçməlidir. Üstəlik, gözlənilir ki, muxtariyyətin yeni prezidenti daha çox səlahiyyətlər əldə edəcək.

Kürdüstanın tarixində danılmaz rolu olan Mustafa Bərzaninin oğlu Məsud Bərzani 1947-ci ildə İranda Mahabadda anadan olub. Həmin il Mahabad kürd dövləti İran ordusu tərəfindən dağıdıldı və "Mahabad Respubli-

kası"nın bütün liderləri, o cümlədən "müdafiə naziri" Mustafa Bərzani ailəsi ilə birlikdə SSRİ-ye qaçıb və ailə 1958-ci ilə qədər SSRİ-də sürgündə qalıb. Məsud Bərzani 1976-cı ildən sonra qardaşı İdrislə KDP-yə rəhbərlik edib. 1979-cu ildə İrana qaçıb.

İran-İraq müharibəsi zamanı mərkəzi hökumətin başının müharibəyə qarşılıqlı müqabiləsinə istifadə edərək Bərzanilər üsyan qaldırıb və İraq ordusuna qarşı savaşıblar. Ancaq Səddam Hüseyin rejimi muxtariyyətin yeni-

dən bərpasını tələb edən kürd üsyanlarını yatıraraq, Hələpçədə kürdlərə qarşı kimyəvi silahlarla qırğın törədib. 1991-ci ildə Səddam Hüseyin ABŞ-a qarşı savaşda məğlub olur və bundan sonra kürdlər faktiki olaraq muxtariyyəti yenidən bərpa etmək haqqı əldə edirlər. Bu zaman ABŞ artıq İraqın şimalında kürdlər üçün təhlükəsizlik zonası yaradıb.

90-cı illərdə İraq kürd muxtariyyəti xaricdən müdaxiləyə məruz qalmasa da, PKK-ya qarşı əməliyyatlar və eləcə də Tələ-

bani və Bərzani arasında savaş səhnə olub. 1996-cı ildə mərkəzi İraq hökuməti ilə anlaşan Bərzaniyə Səddam Hüseyin ordusu dəstək verib və Ərbilə ələ keçirən İraq ordusu muxtariyyətin idarəçiliyini Bərzaniyə təhvil verib.

Məsud Bərzani PKK-ya qarşı əməliyyat keçirən Türkiyə ordusuna dəstək verib, hətta bu əməliyyatlara silahlı qüvvə göndərib. Bu səbəbdən də 1997-ci ildən sonra Türkiyə ilə yaxın əlaqələr qura bilib. 2003-cü ildə ABŞ İraqı işğal etdikdən sonra kürdlərin vəziyyəti daha da yaxşılaşdı. Məsud Bərzani 2005-ci ildə Şimali İraq Kürd Administrasiyasını təşkil olunduqdan sonra muxtariyyət lideri seçilib. Və növbəti dəfə 2009-cu ildə bu vəzifəyə seçildiyi üçün 2-ci müddətə vəzifədə qalıb. Ancaq 2013-cü ildə Məsud Bərzaninin səlahiyyət müddəti bitməyə başlayıb, parlament onun səlahiyyət müddətini daha 2 il artırıb.

2015-ci ildə Bərzani səlahiyyət müddətini daha iki il də artırmaq istədiyi üçün parlamentlə hökumət arasında gərginlik yaranıb. Qoran Hərəkatı və Kürdüstan Vətənpərvərlər İttifaqı Partiyasının (Talabaninin təşkilatı - K.R.) bu təklifə qarşı çıxması nəticəsində Bərzani parlamenti buraxıb və səlahiyyətlərini daha 2 il də artırmağa nail olub. Bundan sonra faktiki olaraq Kürdüstan parlamentinin fəaliyyəti məhdudlaşdı. Parlamentin sədri isə Süleymaniyyəyə oturub və Ər-

billə əlaqələri məhdudlaşdı.

Ancaq 2017-ci il sentyabr referendumu Bərzani üçün ağır zərbə olub, faktiki olaraq siyasi karyerasını bitirib. Bu səbəbdən Məsud Bərzani vəzifədən getdiyini elan edib. Ancaq ötən bir ildə muxtariyyətə yeni lider seçmək mümkün olmayıb.

İndi isə Bərzani ailəsinin seçimi etdiyi məlum olur. Yeri gəlmişkən, dünənki toplantıda Məsud Bərzani özü sədrlik edib. Kürd muxtariyyətinin lideri Məsud Bərzaninin oğlu olacaq. Baş nazir postunda isə Məsud Bərzaninin qardaşı oğlu və kürəkəni Nəçrivan Bərzani qalacaq. Artıq 15 ildir Şimali İraq Kürd Administrasiyasının baş naziri postunu tutan Nəçrivan Bərzani siyasi və diplomatik təcrübəsinə güvənir. Həm Ankara, həm də Tehranla yaxşı əlaqələri olan Nəçrivan Tehrandə təhsil alıb. Hər iki qonşu ölkə ilə yaxşı əlaqələri var və mülayim qanadı təmsil edir. O da atası İdris Bərzani kimi hərbi istiqamətə deyil, siyasi və diplomatik sahəyə güc verib.

Kürdüstan Milli Təhlükəsizlik Şurasının sədri postunu tutan Məsud Bərzani eyni zamanda muxtariyyətin kəşfiyyat xidməti "Parastin"ə rəhbərlik edir. Peşmərgə güclərinin Bərzanilərin əlində olduğunu nəzərə alıqda daxiləki hərbi güc baxımından Məsud Bərzani siyasi və diplomatik güc baxımından Nəçrivan daha irəlidedir.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Məsəvat"

Azərbaycan bankları kibercinayətkarların hədəfində

Əkrəm Həsənov: "100 nəfərin hesabından 85 min manat pul çəkilməsi..."

Azərbaycan bankları kibercinayətkarlar üçün asan "yemə" çevrilməkdədir. Kibercinayətkarlıqla əlaqəli son belə əməliyyatı bir neçə gün öncə Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə Baş İdarəsi (MCMBİ) gerçəkləşdirib. Xüsusi kiberoqramlardan istifadə edilməklə yerli bankların 100-dən çox müştərisinə məxsus kartlardan 85 min manat pulun şəxsi hesablara köçürülməsi və nağdlaşdırılmasını bacaran Bakı şəhər sakini Səddam Nəzərli saxlanılıb. Onun mənzilindən xüsusi haker proqramlarının yazıldığı noutbuklar, planşetlər, elektron sübutlar və iş üçün əhəmiyyət kəsb edən digər dəlillər götürülüb. Həmin texniki avadanlıqların yaddaş blokuna baxış zamanı müxtəlif şəxslərə məxsus bank hesabları və kart məlumatları aşkar olunub.

Səddam Nəzərliyə əvvəl də Azərbaycan banklarına xüsusi proqramlarla "əl gəzdirlən" olub. Yeni 2018-ci il ərzində ölkə ərazisindəki banklardan xüsusi proqramlar vasitəsi ilə oğurluq olub. Bu ilin mayında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində başlanılmış cinayət işi üzrə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ilə birgə həyata keçirilmiş təxirəsalınmaz tədbirlər nəticəsində Rusiya Federasiyasının vətəndaşı Lunin Pavel Sergeyeviç və Ukrayna vətəndaşı Serb Andrii Borisoviç saxlanılıblar.

Tutulan şəxslər müxtəlif formal şirkətlər yaratmaqla və şirkətlər adına bank hesabları açmaqla, Azərbaycan banklarından alınan POS-terminallardan istifadə etməklə kibercinayətkarlıq ediblər. Ələ keçən kibercinayətkarlar əcnəbilərin bank hesablarından milyonlarla vəsaitin Azərbaycan banklarındakı hesablara, həmin hesablardan isə MDB ölkələrindəki müxtəlif hesablara köçürülməsi yolu ilə talanmasına nail olublar.

Lunin Pavel Sergeyeviç və Serb Andrii Borisoviç barəsində Azərbaycan məhkəməsinin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Bakıda bankomatı "dezinfeksiya" edib 174 min manatı apardılar

Bu il aprelin 7-də, Bakının

mərkəzində baş verən oğurluq hadisəsi isə bank yanılması haqda film çəkmək həvəsində olan rejissorlar üçün hazır ssenariyədir. Naməlum şəxslər Yasamal rayonunda, Hüseyin Cavid parkı və Vergilər Nazirliyinin binası önündə yerləşən "Kapital Bank"ın bankomatını qaynaq aparatı ilə kəsərək içindəki 174 min manat pulu aparıblar. İstintaqçılar məsələni araşdıranda cinayətin maraqlı detalları üzə çıxıb. Məlum olub ki, tibbi maska taxmış 2 kişi gündüz bankomatın yanına gəliblər. Bankın Yasamal rayon filialının işçilərindən biri onlardan şübhələnib. O, naməlum şəxslərə yaxınlaşaraq nə işlə məşğul olduqları ilə maraqlanıb. Adamlar soyuqqanlılıqla cavab veriblər ki, "sanepidemstansiya"dan gəliblər və ərazini dərmanla "dezinfeksiya" edəcəklər. Sonra naməlum şəxslər çıxıb gediblər. İstintaqçılar hələ də bankomatı kiçik qaynaq aparatının köməyi ilə "dezinfeksiya" edən 2 kişini axtarırlar.

"Bu problemlər əksər bankların təhlükəsizlik, texniki təminat sahəsinə xərcləri kəskin azaltmaları ilə bağlıdır"

Nə baş verir? Niyə Azərbaycan banklarının kibercinayətkarların yerli və beynəlxalq kibercinayətkarlar üçün cəlbədi-ci duruma düşüb?

Bu və digər suallarla hüquqşünas, Azərbaycan bank sektorunda rəhbər vəzifələrdə çalışmış Əkrəm Həsənova müraciət etdik. Hüquqşünas baş verənlərin maliyyə böhranından qaynaqlandığını, Azərbaycan banklarının əvvəlki kimi kibercinayətkarlıqla pul ayırma-dıqlarını bildirdi.

"2015-ci ilə qədər Azərbaycanda bankların informasiya texnologiyalarının səviyyəsi, həmçinin təhlükəsizlik səviyyəsi yüksək idi. Banklar xaricdə yüksək reytingə malik şirkətlərin informasiya-təhlükəsizlik proqramlarını alırdılar. Həmin proqramların daim yenilənməsinə, təkmilləşdirilməsinə pullar xərclənirdi. Belə proqramların alışı və yenilənməsinə ilde bir neçə milyon dollar pul xərclənirdi. Böhran başlandıqdan sonra banklarla bağlı problemlərin olması xəbərləri yayılır. Təhlükəsizliyi bir kənara qoyub elementar bankomatlarda çək verilməsi üçün kağız lent problemlərinin yaşanmasını demək kifayətdir. Və ya bankomatlarda məlumatları daxil edəndən sonra pulun verilməməsi halları da var. Bundan daha təhlükəli məsələ bankomatlardan pulların oğurlanmasıdır. Bu problemlər əksər bankların təhlükəsizlik, texniki təminat sahəsinə xərcləri kəskin azaltmaları ilə bağlıdır. Əvvəllər əldə olunan təhlükəsizlik proqramları daim təkmilləşdirilməkdədir. Həmin proqramların təkmilləşdirilməsini də proqramları işləyib hazırlayan xarici şirkətlər gerçəkləşdirir. Onların mütəxəssisləri Azərbaycana ezam olunur, gəlib banklarda təhlükəsizlik proqramlarını yeniləyib, təkmilləşdirib gedirlər. Bunun müqabilində həmin şirkətlərə külli miqdarda pullar ödənilir. Bu işlərə pul qoymurlar deyə belə problemlər yaşanır. Əmanətçilərin, təqaüdüçülərin və digər kateqoriyadan olan bank müştərilərinin hesablarına müdaxilələr olur. 100 nəfərin hesabından 85 min manat pul çəkilməsi Azərbaycan bank sistemi üçün olduqca ciddi bir problemin ortada olduğunu göstərir".

"Mərkəzi Bank kibercinayətkarlıq məsələlərinə kifayət qədər çox pul xərcləyir"

Əkrəm Həsənov hüquq-mühafizə orqanlarının "yerli banklardan 85 min manat oğurlanıb" açıqlamasının Mərkəzi Banka aidiyyətinin olmadığını deyir: "Mərkəzi Bank ardıcıl olaraq kibercinayətkarlıq məsələlərinə pul ayırır. Bir neçə il Mərkəzi Bankın tender komissiyasının katibi vəzifəsində çalışmışam. Həmin dövrdə də belə qənaətə gəlmişdim ki, Mərkəzi Bank kibercinayətkarlıq məsələlərinə kifayət qədər çox pul xərcləyir. Həmin pulları nə qədər əsaslı xərclədikləri də bilinmirdi. Mərkəzi Bankın adı Avstriyada pul çapı məsələlərində neqativ hallanmışdı, ona görə də şübhələr qalır. Hər halda, Mərkəzi Bank bu işlərə kifayət qədər böyük pullar xərcləyir. Mərkəzi Bankda belə bir problemlərin olmasını düşünürəm".

Kibercinayətkarlar bank hesablarından pulları necə oğurlayırlar?

Antivirus proqramları və İnformasiya Texnologiyaları (İT) təhlükəsizliyi üzrə ixtisaslaşan Kaspersky lab şirkətinin təhlükəsizlik üzrə mütəxəssisi David Emm BBC-yə kriminalın pulu necə oğurladığını izah edib.

1. Hazırlıq mərhələsi

Kompüter virusu kibercinayətkarlar bankın kompüterini nəzarət altına götürməyə imkan verir.

Kibercinayətkarlar əvvəlcə bankların iş strukturunu öyrənməyə nail olurlar.

Bunun üçün onlar hədəf seçdikləri bankın kompüterləri-

dan dövlətin təhlükəsizlik məsələləri ilə birbaşa məşğul olmasının qarşısını alır: "Banklar özləri təhlükəsizlik məsələlərinə xüsusi diqqət etməli, daim kibercinayətkarlıq təminatını gerçəkləşdirməlidirlər. Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası bu işlərə ciddi nəzarət etməlidir. Vaxtilə bu məsələlər Mərkəzi Bankın səlahiyyətində idi və daha çox diqqət ayrılırdı. Mərkəzi Bankın kadr potensialı da çox güclü idi. Bu sahədə olan kadrlar bankları yoxlayırdılar, tövsiyələrini verirdilər. Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının hazırda işi başından aşır. Palata faktiki olaraq rəhbərlik olmadan çalışır. Müvəqqəti rəhbər postuna qoyulan şəxslər var. Bununla yanaşı palatada ciddi kadr qıtlığı yaşanır. Qanuna görə bu məsələlərə Palata nəzarət etməlidir. İnformasiya texnologiyaları sahəsində standartlara cavab verməyən, kibercinayətkarlıq təminatı təmin etməyən banklara qarşı tədbir görülməlidir".

Polisdən əməliyyat: narkobaron tutuldu

Daxili işlər orqanları tərəfindən narkotik və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi və satışı ilə məşğul olan şəxslərin ifşa olunaraq məsuliyyətə cəlb olunmaları istiqamətində qətiyyətli tədbirlər davam etdirilir.

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, daxil olan məlumat əsasında Xətai Rayon Polis İdarəsi əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat nəticəsində paytaxt sakini Ceyhun Məmmədov narkotik vasitələrin satışı ilə məşğul olmaqda şübhəli bilindiği üçün saxlanılıb. Onun üzərində şəxsi axtarış aparılan zaman satış üçün hazır qablaşdırılmış formada 34 ədəd bükümdə ümumi çəkisi 15 qrama yaxın heroin, həmçinin 2 büküm psixotrop maddə metamfetamin aşkar olunaraq götürülüb.

Əməliyyat tədbirlərinin davamı olaraq C. Məmmədovun Xətai rayonunda kirayədə yaşadığı evə baxış zamanı oradan əlavə olaraq 445 qram heroin, 47,666 qram metamfetamin, 1,709 qram mariyuana və elektron tərəzi aşkar olunaraq götürülüb. Saxlanılan şəxs ifadəsində narkotik vasitələri Zaur adlı şəxsdən satmaq məqsədi ilə 10000 manata aldığı bildirib.

İdarə əməkdaşları tərəfindən keçirilən əlavə əməliyyat nəticəsində həmin şəxs, Cəlilabad rayon sakini Zaur Məmmədov Qaradağ rayonu ərazisində saxlanılaraq istintaqa təqdim olunub. Onun üzərində şəxsi axtarış aparılan zaman 525 qram narkotik vasitə olan heroin, 50,125 qram tiryək və 31,020 qram metamfetamin aşkar edilərək götürülüb.

Faktla bağlı Xətai Rayon Polis İdarəsinin İstintaq Şöbəsinə Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb, əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

nə elektron poçt göndərirlər.

Hakerlər göndərdikləri məktublarnı maksimal dərəcədə etibarlı ünvandan gəldiyinə bənzədirlər.

Nəticədə həmin məktubu almış bank əməkdaşında şübhə yaranmış və o, məktubu açır.

Məktuba qoşulmuş əlavədə isə hackerlər bank işçisinə gizli Troyan virusunun kodunu da göndərirlər.

Viruslu məktub bank işçisi tərəfindən açıldığı anda həmin kompüter virusu işə düşür və bankın kompüterinə yayılmağa başlayır.

Hakerlərin göndərdiyi virus bütün bank əməliyyatlarını, əməkdaşların şəxsi məlumatını, parol və loginlərini yadda saxlayaraq məlumatı kibercinayətkarlar üçün ötürür.

2. Pulların oğurlanması

Bank əməliyyatlarını təkrar etməklə kibercinayətkar bankdakı pulları oğurlaya bilir.

Növbəti mərhələ bankın işi

xırdalıqlarına qədər öyrənildikdən sonra başlayır.

Hakerlər virusun göndərdiyi məlumatlar əsasında bank əməkdaşının keçirdiyi əməliyyatları dəqiqliyinə qədər təkrarlayırlar.

Bu halda saxta bank əməliyyatını həqiqi bank əməliyyatından seçib ayırmaq mümkün olmur, çünki bank kompüterini aldığı əmrlərin bank əməkdaşından gəldiyini zənn edir.

Bank kompüterlərini özlərinə tabe etdikdən sonra kibercinayətkarlar həmin bankdakı pulları xarici bank hesablarına köçürməyə başlayırlar.

Hakerlər eləcə də bankomatlara günün müəyyən saatında və dəqiqəsində pul çıxarmaq əmri verə bilirlər.

Onların müəyyən etdikləri vaxtda hədəfə keçmiş bankomatın önünə dəstənin göndərdiyi adam yaxınlaşıb bankomatdan çıxan pulu götürüb aradan çıxır.

□ E.MƏMMƏDLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Bakıda yaşayan əhəlinin sayında artım müşahidə olunub. Belə ki, rəsmi rəqəmlərə görə, bu ilin əvvəlindən Bakı şəhərinin əhəlinin sayı 11,3 min nəfər artaraq, 2 milyon 273,9 min nəfərə çatıb. Əhəlinin 49,8 faizini kişilər, 50,2 faizini qadınlar təşkil edir. Bu ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində Bakı şəhərində 22 494 doğulan körpə qeydə alınıb və bu göstərici əhəlinin hər 1 000 nəfərinə 13,3 təşkil edib. 1 kv. km-də əhəlinin sıxlığı 1062 nəfər təşkil edir.

Bu, rəsmi rəqəmlərdir və daha çox, Bakıda qeydiyyatda olanların sayını əhatə edir. Ekspertlər bildirirlər ki, paytaxt ərazisində qeyd ediləndən ən azı iki dəfə çox əhəli məskunlaşıb. Bu əhəlinin bir qismi kirayə mənzillərdə yaşayırlar və Bakıda tam məskunlaşmış sayılmırlar. Ekspertlərə görə, rəsmi statistika hazırlanan zaman bu kateqoriyaya aid olan əhəli siyahıya salınmır və statistikaya təsir etmir.

Azərbaycanda 2015-ci devalvasiyalarından sonra Bakıda xüsusilə də tikinti sektorunda işlər dayanmışdı. Eləcə də bir sıra dövlət və özəl müəssisələrdə ixtisarlardır Bakıda əhəlinin bir qisminin geriye-kəndə dönməkləri proqnozlaşdırılırdı. İqtisadçılar bildirirdilər ki, mövcud proses kəndə qayıdırsa səbəb olacaq və nəticədə yerlərdə kənd təsərrüfatı sahələri inkişaf edəcək, boş qalmış əkin yerləri əkiləcək. Bu gün Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin və dövlətin müvafiq qurumlarının səyi nəticəsində qeyri-neft sektorunun, kənd təsərrüfatı sahəsinin inkişafında müəyyən addımlar

10 ayda Bakıda əhəlinin sayı 11 min nəfər artıb: hamı niyə paytaxta sığınır?

Ekspert: "Bakıda işsizlik ciddi problemdir"

atılıb. Lakin statistika deməyə əsas verir ki, heç də kəndə qayıdış məsələsi reallaşmayıb. Kəndlərdə əkin sahələrini əkinlər, elə 3 il öncə də Bakıya gəlməyib, kənddə yaşamağı üstün tutanlardır.

"Yeni Müsavat"a danışan ekspert Əzim Məsimov bildirib ki, hazırda dünya əhəlinin 45 faizi şəhərlərdə məskunlaşıb, Bakıda isə vəziyyət fərqlidir: "Dünyada urbanizasiya prosesi

gedir və əhəli kəndlərdən meqapolislərə yollanırlar. Bu tendensiya bizdə də var. Lakin bizdə proses bir qədər əziyyətlidir. Çünki Bakıda o qədər də böyük sənaye potensialı yoxdur. Köhnə zavodların hamısı bağlanıb, söküldü. Əhəlini cəlb etmək üçün yeni iş yerləri təmin edən çoxminlik müəssisələr yaradılmadı. Bakıda tekstil, maşınqayırma sahələri fəaliyyət göstərirdi. Orada xeyli insan çalışırdı.

Lakin hazırda demək olar ki, Bakıda ağır sənaye qalmayıb. Paytaxt əhəli daha çox hazırda ticarətlə məşğul olurlar. Bu gün kəndlərimizdə də vəziyyət qənaətbəxş deyil. Kənd təsərrüfatı istehsal edən müəssisələrin də çoxu bağlandı. İndi yavaş-yavaş kənd təsərrüfatının özündə müəyyən dirçəlişlər var. Lakin məhsulları istehsal edən müəssisələr çox azdır. Vaxtilə hər rayonda böyük kon-

serv zavodlar fəaliyyət göstərirdi. Bu zavodlarda xeyli insan çalışırdı. İndi həmin zavodlar da məhv olub. Yalnız Xaçmazda belə bir zavod fəaliyyətdədir ki, orada işləyənlər əvvəlki kimi çox deyil. Vaxtilə Xaçmazda, Qubada, Qusarda, Xudatda böyük zavodlar vardı. Hazırda əhəli kənddə də işsizdir, Bakıda da... Ona görə də gərgin vəziyyət yaranıb və nəzarətsizlik müşahidə edilir. Bununla bağlı təcili tədbirlər görülməli, proqramlar hazırlanmalıdır".

Ekspert bildirib ki, əhəlinin işlə təminatı məsələsi ön plana çəkilməlidir: "Problem Bakıda müzakirə edilməlidir. Dövlət proqramı qəbul olunmalıdır ki, əhəli işlə təmin edilsin. Təminat ki, Qarabağ azad edildi. Bu torpaqlarımızın sakinlərinin də 50-60 faizi öz ata-baba yurdlarına qayıdacaqlar, yerdə qalanları isə Bakıda qalacaq. Yeni iş problemi Bakı üçün çox aktualdır və bu məsələ öz həllini tapmalıdır. Məcburi köçkünlər əslində məsələnin çox xırda bir hissəsidir. Doğrudur, məcburi köçkünlərimizin olması ölkə üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. İqtisadiyyat və digər sahələrimizdə itirilmiş torpaqlarımızın fəsadlarını görməkdəyik. Lakin

Bakıya əhəlinin axın etməsinin əsas səbəbi, məcburi köçkünlərə bağlı deyil. Burada fəaliyyət göstərən sənaye dağılıb, zavodlar bağlanıb. Əsas problem də budur. Bəzi zavodların bağlanması ilə əlaqədardır. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, şəhəri də yenidən quran zaman əhəlinin iş yerləri haqqında düşünmək lazımdır. Zavodlarda işləyənlər əsasən yaşlı nəslin nümayəndələri idi. İndi isə yeni nəslin nümayəndələri gəlirlər. Birdən-birə böyük bir nəsil işsiz qalır. Həmin insanlar nə etməlidirlər? Ona görə də problem çox vacib və əhəmiyyətlidir. Bunun üçün dövlət proqram hazırlayır, yoxsa yox, bunu da bilirik. Əhəlinin Bakıda işlə təmini problemi bu gün qalmaqda davam edir. Eyni zamanda bilinmir ki, sabah hansı işlər görülməli. Bu, təkcə klassik urbanizasiyadan asılı deyil. Bizdəki vəziyyət digər ölkələrdən fərqlidir. Olanlar sökülüb, yenisi isə tikilmədiyi üçün insanlar işsiz qalıb. Bunun da üstündən torpaqlarımız işğal olub, məcburi köçkün problemi var və əlavə də kənd təsərrüfatı sahəsində tənəzzülə yol verilib. Nəticədə respublika əhəlinin yansı Bakı və Sumqayıta cəmlənib".

□ Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Paytaxtın sürüşmə bəlası: daha bir yamac çökə bilər

Ekspert: "Badamdarda hazırda kötüyü saxlayıb "başı qırırlar"!"

Badamdar sürüşmə zonasında ciddi aktivlik müşahidə olunmasada, ərazidə müvafiq qurumlar tərəfindən aparılan işlər davam etdirilir. Məlumat üçün yada salaq ki, oktyabrın 12-də gecə saatlarında Səbəyil rayonu Badamdar şossesinde (Badamdar-20-ci sahəni birləşdirən yol) kəskin maili dağ yamacında, əvvəllər tikilən istinad divarının yaxınlığında torpaq qatının sürüşməsi baş verdi.

Bu prosesin ardınca ərazidən keçən avtomobil yolu qapadı, təhlükəli zonada yerləşən 8 yaşayış evinin sakinlərinə köçmə xəbərdarlığı edildi. Sonrakı bir neçə gün ərazidə ərazidə kiçik torpaq uçunları baş verdi. Lakin nə ərazidən 8 evin sakinləri köçürüldü, nə də bağlanan yol açıldı.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən bildirilib ki, ərazidən keçən avtomobil yolunun gündüz saatlarında açılması, hər hansı bir problem yaratmaz. Lakin yerli icra hakimiyyəti bu yolun açılmasına razı deyil. Həsab edirlər ki, yol açılarsa, sürüşmə daha da aktivləşə bilər. Vaxtilə bağlanan yoldan istifadə edən marşrutlar, hazırda "Azneft" dairəsi istiqamətində hərəkət edirlər. Nəzərə alaq ki, qarşından "Formula 1" yarışları gəlir

və bu daireə yanşlarla əlaqədar olaraq, bağlanacaq. Bəs belə olan halda alternativ kimi hansı yoldan istifadə ediləcək? Hələ ki, suala müvafiq qurumların hər hansı biri konkret cavab vermirdi.

Bildirilib ki, hazırda ərazidə yalnız Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları işlər aparırlar. Ciddi sürüşmə faktları isə müşahidə olunmur.

Bakıda yeni sürüşmə ocaqlarının yaranacağı istisna edilmir. Bu barədə "Yeni Müsavat"a danışan Bakı Tikinti İdarəsinin rəisi işləmiş Əzim Məsimov söyləyib ki, Sulutəpədən

Müşfiq qəsəbəsinə qədər olan ərazidə yamaclarda çoxsaylı evlər tikilib ki, bu, həmin ərazidə sürüşməyə səbəb olacaq. Ekspertin fikrincə həmin ərazidə hər hansı bir tikinti aparmaq olduqca təhlükəlidir. Çünki kəsilən yamac, yüklənən torpaq kütləsi bir müddət sonra Badamdaradakı mənzərənin təkrarlanmasına səbəb olacaq: "Abutalıbov deyir ki, "Azərsu" ASC-nin təklifi ilə 9 quyuyu qazılması nəzərdə tutulmuşdu və onlardan 7-si hazırlanıb, 2-sinin də üzərində iş gedir. Dedi ki, bu işlər də görüldəndən sonra Bakı-

nın kanalizasiya problemi tam həll olacaq. Onun bu açıqlaması məni vahiməyə gətirdi ki, adam indiyə qədər anlamayıb ki, Bakının 70 faizdən artıq ərazisinin kanalizasiya problemi həll edilməyib. Kanalizasiya probleminin həll üçün milyardlarla xərçəli işlər aparılmalıdır. Şəhərin qərb zonasında yeni təmizləyici stansiya tikilməli, bu zonanın kanalizasiya şəbəkəsi yaradılmalıdır. Lakin qeyd edilən işlərin heç biri aparılmayıb. Müşfiq qəsəbəsinə qədər yolun sağ, solu hamısı tikilib. Bu evlərin heç birinin ka-

nalizasiyası yoxdur, hamısına da içməli su çəkilib. Yamaclar dolacaq, sürüşmə baş verəcək. İndi Abutalıbov necə deyə bilər ki, Bakının kanalizasiya problemi həll ediləcək? Heç olmasa, fizika qanunları ilə problemləri anlamaq lazım idi. Bakının sərhədləri nə üçün müəyyənləşdirilməyib? Məsələlər dəhşət doğurur. "Qurd qapısı" kimi adlanan ərazidə də vəziyyət eynidir. Badamdar dağının hər tərəfi tikilidir və bunların hamısı yaxın gələcəkdə sürüşəcək. Əraziyə milyon kub metr su yığılıb. Bu su harasa çıxmalıdır və çıxacaq, sürüşmə olacaq, sonra da milyardlarla vəsait lazım gələcək ki, ərazidə təmir, yenidənqurma işləri aparılsın. 2007-ci ildə mətbuatda demişdim ki, Badamdar yaylasını bu şəkildə tikmək, böyük faciədir. Lakin məhəl qoymadılar, nəticə də bəllidir. Badamdarda hazırda kötüyü saxlayıb "başı qırırlar". "Qanayan" yerlərdə də "pambıq" basırlar. Lakin anlamırlar ki, əsas problem elə "kötükdə"dir. Kanalizasiya sistemi yoxdur və milyon kub metr su yığılıb. Bakıda kanalizasiya problemi kritik həddə çatıb. Bundan o tərəfi yoxdur. Abşeronun böyük ərazilərini kanalizasiya suları basıb. Çünki suyu veriblər, kanalizasiyanı çəkməyiblər. Badamdar hərtərəfli sürüşəcək. Yapon alimi bunun qarşısını necə alacaq? Ni-

yə adi şeyi, elmi problemə çevirib, hələ xaricdən də mütəxəssis çağırıraq. Kanalizasiya sistemini çəkmək lazımdır. Yapon gəlib kanalizasiya sistemi olmayan ərazidə nəyi, necə edəcək ki, sürüşmə dayansın? Suyun süxura oturduğu yerdə quyular qazmaq, tamamilə əhəmiyyətsiz işdir. Kanalizasiya suları 17 kilometr dənizin dərinliyinə çəkilməlidir. Sovet dövründə bu işi yalnız bir şirkət həyata keçirirdi. Mən də Rusiyaya gedib, həmin şirkətlə razılaşdım ki, bu işi görsünlər. Lakin mənəndən sonra işlər aparılmadı. Azərbaycanda indi bütün texnikalar var. Lakin bu gün suyu 17 kilometrə buraxan yoxdur. Hamısı sahələrlə buraxılır. Problemlər belə xırda şeylərdən yaranır və böyüyür".

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi (RSXM) ölkədə sürüşmə zonalarının ətraflı tədqiqatı üzrə dövlət proqramının hazırlanmasını təklif edib.

Məlumatda qeyd olunur ki, bu təklif Fövqəladə Hallar Nazirliyi və Nazirlər Kabinetinə təqdim edilib: "Biz Bayıl sürüşmə zonası üzrə ətraflı hesabat hazırlamışıq və AMEA Rəyasət Heyətinə təqdim etmişik. Bundan başqa, Əhmədli və Binəqədi zonaları, eləcə də Azərbaycanın digər rayonlarında sürüşmə zonalarının tədqiq olunmasını təklif etmişik. Bunun üçün dövlət proqramının hazırlanmasını təklif olunub", -deyə bildirilir...

□ Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"